Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمرپل

عارف تبسّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ټول حقوق دشاعر په حق کي محفوظ دي

دکتاب پېژندنه

کتاب ---------------- دلمرپل

شاعر ---------------------- عارف تبسّم

ټائټل ------------------ حفصه تمثيل

کمپوزنګ ---------------- عارف تبسّم

کمپوزنګ مرسته ---------- بارکوال مياخېل

لمرکمپوزکورکوټه

شمېر --------------------- ۵۰۰ ټوکه

چاپ کال ----------------- ۲۰۰۶ء

د چاپ ځای ------------- قلات پرېس کوټه

بيه ---------------------- ۱۵۰روپۍ

دموندلودرک

۱- صحاف نشراتي موسسه کاسي روډ کوټه

۲- دانش خپرندويه ټولنه قصه خوانۍ پېښور

۳- خوشحال بک لېنډ تحصيل روډ بورے لورالائي

خورؤنکي

پښتوادبي ملګري ،بورے لورا لائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهېلي پښتونخوا

ترون

دهغه تيارو په نوم
چي مادرنړ پ‌ه لټون ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړۍ

شمېر لیک مخ

۱. دعارف تبسم رڼا رڼا نغمه نغمه تکلُم -- سعيد ګوهر ------------ ۹
۲. دعارف تبسم "د لمر پل"------- سيد خېرمحمد عارف----- ۲۷
۳. د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې --- عارف تبسم -----------۳۹

غزلونه

٤. نن په حق چي زهٔ پوهېږم محمده! -------------------------- ٤٥
٥. په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه------------------------- ٤٧
٦. خاوره د سرو وينو له رنګه ګورم--------------------------- ٤٩
٧. څه خلک بيا دمرګ له کاره سره لوبي کوي --------------------- ٥١
٨. مه څه نور په دغه لاره، ستړے کېږي ------------------------- ٥٣
٩. خود به سپېرهٔ کېږي، باران نهٔ لري -------------------------- ٥٥
١٠. يم ناخبره چي به کله ماتوي ملګرتيا------------------------- ٥٧
١١. تهٔ چي مرورشوې، مرورشوله ما خپل نصيب ----------------٥٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲. ړنا خوره کړم چي هر چیري قدمونه ږدمه ------------------------ ٦٠
۱۳. تهٔ چي رایادشوې زُما یاره! غزل نوې لیکم ---------------------- ٦٢
۱٤. څراغ راواخلو ،په تیاروکي په مزل پسي ځو ------------------ ٦٤
۱٥. ماچي له ځانه سره ږدي،ترځان مي کم و نیسي ------------------- ٦٦
۱٦. بیا به خوارانو ګیلې څهٔکولې --------------------------------- ٦٨
۱۷. له تبسّمه یې وفاغوښتله ------------------------------------- ٧٠
۱۸. لمحې دتېرعمردژوند له ماه وساله وزي ------------------------ ٧٢
۱۹. دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نهٔ مني --------------------- ٧٤
۲٠. یومئین په بوئ،خواهش د ګل کوو --------------------------- ٧٦
۲۱. دا سرمایه د زندګي ساتمه ---------------------------- ٧٨
۲۲. کولےنه شمه دمیني داظهار فېصله ---------------------------- ٨٠
۲۳. عجبه خلګ دي احساس چي دخپلوئ نه لري ------------------- ٨٢

نظمونه

۲٤. تضاد -- ٨٤
۲٥. ؟ ---٨٥
۲٦. اې دفکرسپینه لمره! -- ٨٦
۲۷. غرور -- ٨٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸. سایې -- ۸۸
۲۹. ډوکال -- ۸۹

غزلونه

۳۰. له خپله قده راوتلي، په جهان خوارۀ شو----------------------- ۹۰
۳۱. زۀ کله تیاروکي هم ورکېږم نۀ ------------------------------- ۹۲
۳۲. دهواچي په خلوص چایقین وکړو ----------------------------- ۹٤
۳۳. بل به شي دمیني ځراغونه، څه هلاکه ده-------------------- ۹۵_
۳٤. مطلب دي څه دے وایه یاره! سم حساب به کوؤ ------------------ ۹۷
۳۵. دے ر اته پروت بیا دفکرونوکتا ب ---------------------------- ۹۹ _
۳٦. سوځم، کبابېږم، دهجران په اورکي اوسمه -------------------- ۱۰۱
۳۷. په لاس کي هرسړے چي تُوره او خنجر ګرځوي ---------------------۳ ۱۰
۳۸. چي په لیدویې زُماساه، له سینې سمه وزي ---------------------- ۱۰۵
۳۹. ستادسترګوتاب لرو، طاقت لرو ---------------------------- ۱۰۷
٤۰. ستادراتلوپه امیدونوباورنۀ دےپکار ---------------------- ۱۰۹
٤۱. ترخوبه داعجبه غوندي زندګي تېروم ----------------------- ۱۱۱
٤۲. زمااوستاترمیان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے ------------------ ۱۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤٣. ليري سره او سود تړون په نوم ------------------------------- ١١٥
٤٤. زړۀ کي مي ديار واړه غمونه خوندي کړي دي ------------------ ١١٧
٤٥. وجود مي خورشو ،لاخوربږي،اوس له حده وزم -------------- ١١٩
٤٦. سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري -------------------------- ١٢١
٤٧. دټول ښارخلک راټول دي،دبلاخلاف جنګبږي ------------------ ١٢٢
٤٨. دخوشحالۍ دخپلو لوهوا نه لرمه -------------------------- ١٢٤

نظمونه

٤٩. لمراوسحر -- ١٢٦
٥٠. جدوجهد -- ١٢٧
٥١. چې ګوبرا ته -- ١٢٨
٥٢. کوټه -- ١٢٩
٥٣. کربلا ٢٠٠٤ء -- ١٣٠

غزلونه

٥٤. موږچي ويشتلو همېشه دلته په سنګ ګلونه ------------------ ١٣٢
٥٥. ځانګړتيا نه بائيلم،خپل ځان له سمندره ګورم ----------------- ١٣٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥٦. داخوشحالي، خندابه هم تېره شي ----------------------------
١٣٦
٥٧. بې سترګو خلګ یُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو ------------------ ١٣٨
٥٨. غرونه که هر څوورسېږي ترفلَکه پوري ------------------ ١٣٩
٥٩. لاهغسي د ے ویران له ډېره وخته ----------------------------
١٤١
٦٠. له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ --------------١٤٣
٦١. څله کوې دړدمنه څله کوې ---------------------------------- ١٤٤
٦٢. څله ناکام په هره لار یُودواړه ------------------------------- ١٤٦
٦٣. نه به درځم په دغه لارګرسره ------------------------------- ١٤٧
٦٤. زموږله سینوڅخه،زموږز ړونه،ښکلےغل و باسي -------- ١٤٩
٦٥. چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره ږدي ------١٥٠

نظمونه

٦٦. یولسم ستمبر - په یورپ کي --------------------------------
١٥١
٦٧. ګلوبلائزېشن -- ١٥٢
٦٨. و یورپ ته یوهٔ وېنا -- ١٥٣
٦٩. په مځکه جنت -- ١٥٥
٧٠. ملګري ملتونه -- ١٥٧
٧١. په اټلي کي دڅه وخت تېرولوپس یَونظمیه تأثر-------------- ١٥٩
٧٢. ښیښه څهره --- ١٦٢
٧٣. قدرِمشترک --- ١٦٣
The Dream Merchants ---------------------------------------١٦٥
٧٥. ګلېډیئېټر --- ١٦٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه

٧٦. مینه که کوې، قدم په پام راپسي مه اخله ---------------- ١٦٨
٧٧. رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبر دے ---------------- ١٧٠
٧٨. ترچنارونو مي لړکم اېښے دے ---------------------------- ١٧٢
٧٩. نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم --------------- ١٧٤
٨٠ ما پاللې د دنیا هم دښمني وه ------------------------ ١٧٧
٨١ هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر ------------------ ١٧٩
٨٢ ړوند دي شومه په دیدن پسي، نور غواړم--------------١٨٠
٨٣ په څو شېبو مي تر اسمانه یوسي ---------------------- ١٨٢
٨٤ دشاعر پیژندګلوي ------------------------------------ ١٨٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم ــ
رنها رنها نغمه تکلم

د ښکلا د تخلیق په اړوند، شاعري، موسیقي، رقص، مجسمه سازي او تعمیر په فنون لطیفه کښې خصوصي ځاې لري. پېژندګلوي ئې دا ده چې هر هغه فن چې خلګو ته جمالیاتي حظ، حسیاتي مسرت او روحاني خوشحالي ورکوي، هغه له فنون لطیفه څخه دے خو شرط دا دے چې په مادي ذرائع او وسائل به ئې انحصار، نه صرف لږ تر لږ وي بلکې د مادي ضرورت او منفعت سره به ئې تړون هم د نشت هومره وي لکه هېګل چې وئیلي دي چې "د فنون لطیفه معیار، له مادي وسیلو څخه په اجتناب او بېلتون منحصر دے".

د دغه تعریف په رڼا کښې به دا وینا غلطه نه وي چې د نزاکت، لطافت او نفاست په ذکر شوی امتیازي او اعلیٰ معیار باندې ولې چې شاعري تر ټولو زیاته پوره خېژی ځکه ئې په فنون لطیفه کښې درجه او مقام هم تر ټولو لوړ او څرګند دے.

شاعري یو تخلیقي عمل دے چې د ځنګلي بوټي په شان پخپله را شین شي. بس یو کېفیت راشي او د الهام غوندې بیان شي. حتیٰ چې د تخلیق تر تکمیل پورې شاعر په دې هم نه پوهېږي چې هغه څه لیکي او څنګه ئې لیکي. یو غیر محسوس قوت د هغه په ذهن او حواسو باندې خور او حاوي وي او هغه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامعلومه دنیا، د هغې کېفیات او عوارض په داسې روانۍ لیکي لکه اسماني فرشته چې هغه ته ډکټېشن (DICTATION) ورکوي. غالب هم دغه خبره، په ډېره ښائسته پېرایه کښې کړې ده :

آتے ہیں غیب سے یہ مضامیں خیال میں
غالب صریرِ خامہ، نوائے سروش ہے

په اردو کښې جدیده شاعري د ۱۹۶۰ء شاوخوا د ترقي پسند تحریك په ردِعمل کښې د حلقۀ ارباب ذوق له پلېټ فارم (PLATFORM) څخه پیل شوه، سوب ئې دا وُ چې د "ادب برائې ادب" (زما په خیال ادب برائې فن) نظریه د "ادب برائې زندګي" په مفکوره باندې د بدلېدو پس د یکسانیت ښکار شوې وه، ادبیات د تخلیقي علویت او فکري رفعت له اوچته معیاره څخه د وګړو د نس او نفس غوندې په عمومي موضوعاتو باندې د نعرې، پروپاګنډ او اشتهار رنګه و لوېدلې سطحې ته را کوز شوي وو. تخلیق یو مخ د خارجي فکر نمائندګي کوله، داخل ئې یکسر نظرانداز کړے وُ. الهامي کېفیت ئې د نشت برابر او د منصوبه بندۍ زور ئې بېخي جوت وُ. حالانکې تخلیق د هغې قدرتي چشمې په مثال دے چې پخپله را و بهېږي. د ډېم (DAM) غوندې نه چې د منصوبې تحت جوړېږي. په داسې حالاتو کښې د خارجیت د زبردست یرغل په ضد تخلیقي ذهنونو بیرته داخلیت ته مراجعت ضروري وباله البت په دې تحریك کښې تر ټولو ګټور اړخ دا را مخته شو چې د روایت ټوله ښکلا او فن، د ترقي پسندۍ ټول مقصدیت او افادیت ئې هم د تخلیقي عمل برخه وګرځاوه. هغه ټول نظریات، رجحانات، اسالیب، هېئتونه او اصناف ئې د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تازګۍ، قوت تاثیر او ارزښت د پاره خپل کړل چې یوه ژبه د عالمي سطحی د غوښتنو او معیار سره برابرولے شي. د اردو شعر و ادب دغه همه ګیر او همه جهت موثر تحریك، پښتو ادبیات هم تر خپلې اغېزې لاندې راوستل او په هره سیمه کښې داسې ځیرك او باصلاحیت لیکونکی را پیدا شول چې هغوي و خپل اظهار ته د نوی لب او لهجې ورکولو د پاره د تخلیقي او تنقیدي زیار، ذمه دارانه کردار خپل کړو.

په شاعرۍ کښې د نوؤ هڅو او جدیدو رجحاناتو د خپلولو او خورولو په اړه "د لورالائي مکتب" په ټوله پښتونخوا کښې جلا او منلے ځاې لري. د خپل سرخېل پروفېسر رب نواز مائل په مشرۍ کښې د "بوري" د تاریخي او افتخاري خاوری سره تړون لرونکو شاعرانو، نه یوائې پخپله د اظهار نوی اسالیب پیدا کړل بلکې د جنوبي پښتونخوا څخه دباندې ئې هم اغېزه ښکاره او اثرات مرتب شول. نن دا په دعویٰ سره ویل کېدے شي چې "لورالائیات" د یوې شعري، ادبي او تنقیدي اصطلاح حېثیت تر لاسه کړے دے او د لورالائي د مکتب جدیدی شاعرۍ د شلمې پېړۍ تر ټولو د موثر مکتب او منظم تحریك ځاې مونډلے دے. په دې خاوره کښې د نوو رجحاناتو په اړه د بحرونو، هېئتونو، قافیې ردیفونو او لفظونو د علامتي، تمثالي، استعاراتي او د نوی معنوي استعمال د کامیابو تجربو سره په مختلفو ژانرونو کښې په متنوع موضوعاتو باندې پرله پسې دومره اهم تخلیقي کار او زیار مخې ته راغے چې هیڅ ادبي تاریخ او شعري تذکره ئې نظرانداز کولے نه شي. خصوصاً د لورالائي شاعرانو د خپل خپل اسلوب په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفرادي تشخص بیا موند. د "اسلوب" د امتیازي تخصص په حقله د پروفېسر شمیم حنفي دا وینا د قاطِع بُرهان په مصداق ده چې " تجربې او تصورات مشترك کېدلې شي خو اسلوب هغه صفت دے چې خالصتاً انفرادي او شخصي ملکیت بلل کیږي، د دې اړخ د جاج او جائزې په پرته د یو ادب پارې صحیح مطالعه امکان نه لري" خو د اسلوب (STYLE) او اسلوبیات (STYLISTICS) په اړه په پښتو کښې دومره لوړ تنقید او علمي پرتلنه تر هغه وخته ناممکن ده چې ادبي تجزیه د سائنس تر مرتبې پورې ځان نه ورسوي.

د لورالائي د جدید شعري مکتب سره ناشلېدلې تړون لرونکې شاعران لکه محترم رب نواز مائل، سید خېرمحمد عارف، سرور سودائي، عمرګل عسکر، اروابناد وزیرمحمد سوالي، ځوانیمرګ سید محمدګل شاه خوستي او راقم الحروف او په مونږ پسې پروفېسر محمودایاز، افضل شوق او سهېل جعفر او ورپسې راتلونکې منور ځلمیان لکه عبدالغني مبارز، رازق فهیم، عارف تبسم، علي کمېل قزلباش او قاري جمال الدین مسافر داسې نومونه دي چې له ادبي دُنیا سره په زړهٔ پورې تعارف لري او په خپل خپل ځاې د ادب په ناقدینو باندې د سنجیده لوستنې او ستاینې حق لري. د دغو ټولو شاعرانو شخصي تخصیصات او تخلیقي ممیزات را مخته کول یو باقاعده تنقیدي موضوع دے چې په دې لیکنه کښې ګنجائش نه لري، ولې چې دا وخت د ګران عارف تبسم د راتلونکې مجموعې په بابله تفهیم او تحسین یا مطالعه او تجزیه زما اصل موخه ده.

ګران عارف تبسم یو ذهین، متین، سنجیده، فهمیده، دیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور او باهنر ځلمے دے، هغه د لورالائي د ويارمنى تپې د ژوند او ژواك مجسم تصوير او مكمل تفسير دے. هغه يواځى خوبصورت او خوب سيرت، خوش خيال او خوش بيان پښتو شاعر نه دے. د پښتو او اردو دواړو ژبو ډېر ښه، غښتلے، باشعور، مترقي صائب الراي او صاحب الراې نثرنګار هم دے. د هغه مضامين د هغه د ادبي قد و قامت او فكري شخصيت په تشكيل كښى اهم معنوي رول لري خو دلته ئې اجمالي څېړنه هم ولى چې د طوالت باعث ګرځى ځكه زۀ خپل اصل موضوع ته پاملرنه را ګرځوم.

د ګران عارف تبسم دا اولنۍ شعري ټولګه "د لمر پل" ما له سره تر پايه لفظ به لفظ لوستى ده. په دې كښى د تورو د باران وروسته د كاغذ په اسمان باندى د خيالونو سرې او شنې په شعري فضا كښى د تخليق تازه، شوخ او نوى رنګونه پاشلى دي چې د ادبي كائنات حسن ئې نور هم زيات كړے دے.

عارف تبسم په غزل او نظم دواړو كښى د يوه سپېځلى شاعر په حېث ګڼ داسى مضامين قلمبند كړى او موضوعات څېړلى دي چې ادب مَيَنان او د فكر و فن نقادان ځان ته ارومرو متوجه كوي. په دې اړه هر هغه څه ليكل خو امكان نه لري كوم چې ما محسوس كړى دي البت هغه موضوعات چې د هغه د فكري دائرې په جوړښت كښى مركزي اهميت لري، دلته ذكر كول او د هغه د اظهار د انداز په حقله څه نا څه تللى رايه تاسو ته وړاندى كول ددې ليكنى يوه اساسي غوښتنه ده.

عارف تبسم د جديد حسيت يو نمائنده پوهېت دے. د هغه لب او لهجه په تازګي، رعنائي او توانائي ډكه ده. د هغه لفظيات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـه یـوې خواتــه د شــعري روایــت او ادبــي تجـربې د توثیــق عکــس العمــل ښکــاری نــو بلــې خواتــه د نــوی معنویــت د زیــږون، لټــون او پَلټــون پېلامــه هــم دي چــې لــه علامتــي، تــشبیهاتی، اســتعاراتي اســتعمال سـره سـره تمثیلـي او محاکـاتي انـداز هـم لـري چـې د پښتـو شــاعرۍ د پــرمختګ پــه ســفر بانــدی دلالــت کــوي او د یــو ځــانګړی اســلوب د جوړښــت واضــح ځــرك لــري. کــه دا ولــیکم چــې د لفظــي تــشکیلاتو پــه تــرخ کښــی یــو نــیم ځــاې هغــه د نیولــوګیزم (NEOLOGISM) تـر حـده اجتهـادي هڅـې کړیـدي نـو کـره کتنـه او باقاعده څېړنه دا اړخ هم ثابتولے شي.

د عــارف تبــسم پــه شــاعرۍ کښــې مــا لــه خپــل ټاټوبی، خپلــې خــاورې، خپــل ولات سـره ذهنـي او قلبـي تـړون، د مځکـې سـره ټینګـه رشــته، د پښتــو، پښتــون، پښتونخــوا او پښتونــولي ســره نــه پــرې کېــدونکے تعلــق او د خپــل کلتــور، رســم او رواج، دود او دســتور، لــه ښــو او اعلـی قـدرونو سـره د وفـا او اخـلاص، مینـې او عقیـدت رویـه لـه ورایـه ښکـاره لیـدلی ده. د هغـه پـه نظـم او غـزل دواړو کښـې معاشـرتي روایــات، ســماجي تــاریخ، انــساني تمــدن، ثقــافتي اقــدار، تهــذیبي ښائــستګي، اخلاقــي رویــې او عــالمي منظرنامــه پــه فکــري بلاغــت او جمالیاتي شعور سره په ډېر مهارت او کمال انځور شوی دي.

د معروضــیت او موضــوعیت پــه حوالــه د عــارف تبــسم شــاعري د خپــل بــاطن او شخــصیت د عرفــان تکــل هــم دے او د نړیــوال کلــی د آشـوب، بُحـران او رسـتخیز د آګهـۍ ذریعـه هـم، چـې د کـم عمـرۍ باوجود د هغه فکري پختګي او ذهني بلوغت څرګندوي.

د دې مجمــوعې مطالعــه دا ښودنــه هــم کــوي چــې عــارف تبــسم لــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمالياتي ذوق او د مينې له تجربې څخه هم بې برخې نه دې پاته شوې خو دا اړخ زما په خيال د هغه په موضوعاتو کښې ضمني او ثانوي حېثيت لري. که دا اووايم چې عارف تبسم په پښتو شاعرانو کښې هغه لومړې ځوان دې چې د عمر د فطري تقاضو باوجود ئې د مينې ضروري ضرورت نظرانداز کړې دې او خپل عصري شعور ته ئې د تخليق په صورت ګرۍ کښې زيات اهميت ورکړې دې، نو غلط به نه وي. هغه معروض زيات ليکلې دې او موضوع کم خو دلته دا وضاحت ښت زيات ارزښت لري چې په ادبي تخليق کښې په بشپړه توګه د خالص معروضيت اظهار امکان نه لري، ولې چې خارج هم د تخليق کار له داخل څخه هغه وخت را وځي چې د هغه د ذات برخه جوړ شي يا د هغه په احساس کښې د خپلې تجربې په څېر شامل شي او اظهار ئې ضرورت او مجبوري وګرځي. سوب ئې دا دې چې د شاعر خپلې تقاضې، عقائد ، نظريات، جذبې، افکار او رجحانات هغه د خپلې خوښې ناخوښې هرکله پابند ساتي. وئيل دا غواړم چې عصري شعور هم د ليکونکي د شخصيت د کُليت سره په تړون مجبور دې. له دې بغېر هغه د تخليقي عمل برخه نشي جوړېدې او که جوړ هم شي د صحافتي تحرير رنګه به له خوند او تاثير څخه خالي وي.

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم ځنې نظمونه لکه "يوولسم ستمبر په يورپ کښې"، "ملګرې ملتونه"، "په اټلي کښې د څه وخت تېرولو پس يو نظميه تاثر"، "ګلېډيېټر"، " و يورپ ته يوه وېنا" او "The Dream Marchents" زما د پورتنۍ خبرې په تائيد کښې وړاندې کېدلې شي. دا ټول موضوعات، معروضې دي خو د هغه د داخل د برخه جوړېدو پس ئې تخليقي بڼه خپله کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. هم دغه د تخلیق غوښتنه ده. معروض چې تر څو په موضوع بدل نه شي. خارج چې تر څو د شاعر په باطن کښې تحلیل نه شي او له داخل څخه نه را ووځي، هغه فن پاره نشي بلل کېدے. د مثال په ډول به زه د هغه معرٰی نظم "ګلوبلائزېشن" ستاسو مخ ته کښېږدم :

بې شکه دې کلي کې هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د میني هم څه سلسله نه وینم
د نړیوالو په دې لوی کلي کې
پېژندګلوي د هر چا ګډه وډه
هر یو رېغیږي اوس په بله ژبه
هیڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

د هغه مختصر آزاد نظم "چې ګوېرا ته" هم مطالعه کړئ:

تا چې په کومه لاره
سر و بائېلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې دپاره بس
یو شرط دے لازم
چې سړے ووځي له خپل ځانه
په جهان خور شي

د ۲۰۰٤ء د مارچ په دویمه نېټه (چې د ۱٤۲۵هـ د محرم لسم تاریخ دے) په کوټه ښار کښې چې د ترهه ګرۍ یا فرقه واریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ناوړه او ناروا پېښه شوې وه. د هغې بیان چې عارف تبسم په کوم دلآوېز انداز او له غرېوه په ډك آواز کښې کړے دے، هغه د معروض په موضوع باندې د بدلپدلو بهترینه نمونه ده. یوه خارجي واقعه یا وقوعه موثره تخلیقي تجربه هم داسې جوړېږي. په غور ئې و لولئ :

کور ته مې اور واچولو ځکه لمبې پورته شوې
بیا مې له دا خپل وجوده خاوري ایرې پورته شوې
څوارلس سوه کاله پس په ما کښې شو یزید را ویښ
ځکه مې د خپل حُسین له دړده ناري پورته شوې
بیا مې کړو لاسونه نن په خپلو وینو باندې سره
ځکه مې نن بیا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

عارف تبسم د نظم نګار په حېث په ښو موضوعاتو، ښه منظومات لیکلی دي. د پورتني موضوع سره په تړلی موضوع " کربلا ۲۰۰٤ء" کښې د هغه اختتامیه ډېره بلیغه او موثره ده :

بیا ډېرو خلګو د یزید شکل او قد واغوستو
بیا ئې په ډېرو حُسېني سرونو لوبې وکړې

د هغه " نعت" او ځنې نور نظمونه لکه "جدوجهد"، "؟"، "ښیښه څهره"، "په مځکه جنت" او " اے د فکر سپینه لمره" (د حمزه بابا په حقله) د ډېرې ستائینې وړ دی خو زۀ ئې دلته دوه درې مختصر غوندې نظمونه تاسو ته وړاندې کول غواړم، کوم چې زما په خیال، په اختصار کښې جامعیت، په اظهار کښې معنویت او په پیرایه کښې جاذبیت لري. تر ټولو له مخه د هغه نظم "تضاد" ته پاملرنه وکړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجيبه غوندې
خويونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

"تضاد" د هغه په يو مسلسل غزل کښې هم موضوع ګرځيدلے دے چې خصوصي کتنه غواړي د پورتني نظم په حواله زما په فهم، په لنډو ټکو کښې، د شعريت په ژبه، زمونږ د معاشرتي ژوند د متضادو رويو او د نفسياتو په اړه د وګړو د منافقانه دوه مخيزه کردار تر دې زياته، په زړه پورې انځورګري شايد ممکن هم نه ده. همداسې زمونږ د چاپيرچل د معاشي، سياسي، طبقاتي او اخلاقي صورتِ حال په اړه هغه يوه وړوکې منظومه د "سائې" تر سرخط لاندې پخپله علامتي او تمثالي بڼه کښې نه صرف د اظهار او ابلاغ حق ادا کړے دے بلکې په دې کښې دا هم څرګنديږي چې هغه په نړۍ او تاريخ باندې ژور نظر لري، د ماضي او حال سره سره هغه د مستقبل امکانات هم ويني. د عصري شعور په رڼا کښې دا نظم د آفاقيت رنګ او د ژوندۍ شاعرۍ مثالي نمونه بلل کيدلے شي :

په څومره هيله
ساده خلګ و اسمان ته ګوري
غواړي په ټکنه غرمو
له سرو لمرونو سائې
که څه هم دوې په دغه بڼه خبر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي يوه توره او اوږده شپه
را روانه ده بيا
ځکه اوږديږي وار په وار
د ډېوالونو سائې

هم دغه يا دغسې احساس د هغه په يو بل مختصر نظم "لمر او سحر" کښې هم جوت دے. په اصل کښې د ماحول توره شپه د هغه په حسيت باندې خوره ده، هغه د حالاتو تيارو خوړلے دے، هغه د وخت تورتم دومره ځپلے، ځکلولے او ځورولے دے چې هغه د ژوند او ژوندَسرو دپاره د رڼا مستقل اهتمام غواړي، حتٰى چې په شپه کښې هم د لمر ضرورت محسوسوي. ګوا سپوږمۍ، ستورې، څراغونه، ډيوې او بَلَبونه هغه وسيع المعاني شپه نه شي رڼولے کومه چې د وګړو په حواسو باندې خوره ده، دا تاريکه په اصل کښې د اطمينان، سکون، خوشحالۍ او پرمختګ هغه رڼا غواړي چې ذهن او زړۀ منور کولے شي، هغه لمر غواړي چې زوال او غروب نه لري او داسې "يوټوپيائي" لمر انساني معاشره شايد چې هيڅکله نه ويني خو د عارف تبسم په شانې د ژوندي فکر او حساس طبعې شاعر د نړۍ د ودانۍ سوکالۍ او ترقۍ دپاره که نور هيڅ نه شي کولے. خوب خو ليدلے شي بدرنګه ماحول، په خيال خو ښائسته کولے شي. ماته خپل يو اردو بيت را پياد شو :

اور کچھ کر نے کے قابل تو نہیں سوچ مِری
کاش! دُنیا مَیں تِری اور حَسیں کر سکتا

د عارف تبسم نظم داسې دے :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نیمه ورځ به می یواځی پرېږدی
یقین د ورځی
په لمر څنګه وکړم؟
ماته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار
تر سحر څنګه وکړم؟

په دې مجموعه کښی د عارف تبسم یو نثري نظم هم د "قدر مشترك" تر عنوان لاندی شامل دے، زهٔ له دې څخه انکار نه کوم چی ښه خیال بلکې بهترین خیال پکښې دے خو له دې سره متفق نه یم چی نثر ته دی د نظم نوم ورکړے شي، ولی چی نثر نثر دے او نظم نظم. معنوي اهمیت او فکري ترفع په نثر کښی هم خپل قدر او قیمت نه بائېلي. ځکه د "نثري نظم" په ډول ئې د وړاندی کولو تصنع او تکلف ته هیڅ ضرورت نشته. خدائېګو! زهٔ د هیڅ نوی صنف مخالف نه یم خو دا ضرور وایم چی نثري نظم دی د شاعرۍ په ځاې د نثر په اصنافو کښی شامل کړے شي لکه "ادبِ لطیف" چی په تېرو وختونو کښی د نثر برخه وۀ. هم هغه "ادبِ لطیف" ته نن "نثري نظم" ځکه وایه شي چی لیکونکے ئې برناحقه شاعر جوړ شي. حالانکې "شاعری جزویست از پیغمبری"_ لکه هر څوك چی پیغمبر نه شي جوړېدلے. همداسی هر څوك شاعر هم نه شي جوړېدلے بلکې "مُتَشاعر" جوړېدل لاهم څه ناڅه فني خبرتیا ته اړتیا لري. د نثري نظم "خودساخته او نام نهاد شاعر" ته خو متشاعر وئیل هم روائېنت نه لري لکه "نقل کفر" چی "کفر نباشد". شاعري خپل حدود او قیود لري. د هغو پابندي که ګرانه ده، دا خو اسانه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سرې دی "نثرنګار". جوړ شي حالانکې زما په خیال نثرنګار جوړېدل هم ډېر ګران کار دی.

د عارف تبسم د دې مجموعې د غزل برخه هم د معنوي ارزښت او فکري بلوغت په حواله خپل خوند، رنګ، او اغېزه لري یا په نورو ټکو کښې د جدید غزل له شعار او معیار سره ښکلې وهي. لکه څنګه چې ما له مخه لیکلي دي هغه یو بیدار، حساس او ژوندی شاعر دی. هغه شاعري یوه تفریحي مشغله نه بولي ځکه د غزل په بېتونو کښې هم د لوستونکو ذهني تربیه کوي. د هغوې مخ ته حقیقت او واقعیت په شعري پیرایه او موثره لهجه کښې وړاندې کول هغه خپله ادبي وظیفه او علمي فریضه ګڼي. هغه غواړي چې خپل فکر، احساس، جذبه او بصیرت تر خپلو قارئینو پورې ورسوي چې د هغوې دپاره د لطف اندوزي څخه زیات د هغوې په خیالاتو کښې بدلون، ویښوالی او ځلا راولي، دا څو اشعار ئې د مثال په ډول وړاندې کوم:

موږ به په شپه هم لکه ورځ سپینه رڼا خوروؤ
تیارې که هر څو له سهاره سره لوبې کوي

څراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
موږ هره شپه لټون کوؤ، د لمر په پل پسې ځو

دا به ضرور د چا د جبر ښکار وي
ګنې دا خلک و تیارې څه کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاړښوونکی ټوله ورځ تر لمر چاپېره ګرځي
ځان ته رڼا را ټولوي، موږ په تیاره کې ساتي

چــا چـــې پـــر دوی بانـــدی تیـــاري راوســـتې
دوی لــــه هغـــه څخـــه رڼـــا غوښتلـــه

بیـا پـه ټـول وطـن تـورو تیـارو خولـه لګـولې ده
څـو خلکـو و ځـان تـه ځراغونـه خونـدی کـړی دي

زهٔ پـــه دې ســـپېره منظـــر عـــادت نـــه یـــم
دا څنګــــه ســــپرلی دی، ګــــلان نــــه لــــري

د یــوې کونــډې ماشــومان پــه ســپېدو پورتــه شــولو
وائــي مورکــۍ! مــوږ د اتــامو پــه تکــل پــسې ځــو

پـه دې پورتنیـو بېتونـو کښـی شـپه، سـحار، رڼـا، تیـاره، ځـراغ، لمـر هغـه علامـات او اسـتعارات دي چـی د عـارف تبسم پـه شـاعرۍ کښـی ځـاې پـه ځـاې خـواره واره ښکـاری. دا محـض الفـاظ نـه دي. د هغـه د فکـر او پېغـام د ترسـیل، تفهـیم او تـشریح مرکـزي منـابع دي او د لوسـتونکو دپـاره زمونـږ د سـماجي ژونـد او سیاسـي حـالاتو د پـوهنی بنیـادي ذرائـع دي. کـه مونـږ پـه ځیـر ورتـه وګـورو نـو پـه دې لفظونـو کښـی زمونـږ د چاپېریـال انځـور لـه خپلـی صـحیح څهـرې او حقیقـي کـړو وړو سـره موجـود دی. بلکـې پـه دې شـعرونو کښـی د سیاسـت او سیاسـتمدارانو اصـل شـکل هـم محفـوظ دی چـی بېخـي بـدرنګ، قبـیح او مکـروه دی. لـه دې پـه پرتـه زمونـږ د هېـواد بـې رنګــه ســپېره منظــره او د خوارانــو د ژونــد ژواك د بدحالــۍ او د رزق د تحـصیل د کـړکېچن او خـوږمن صـورتِ حـال اظهـار هـم پـه بلیـغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فصیح تورو کښې مرقوم دے.

عارف تبسم ولی چې خپل چاپېرچل په برندو سترګو وینې ځکه هغه نه تېروځی، هغه "مداریان" ډېر ښه پېژنی. د "نعرو" په ځاې "عمل" غواړی. ګټور او مثبت عمل، دا شعر ئې وګورئ :

ځوک د نعرو لیکلو حق نه لري
زۀ خپل د ېوال غېر سیاسي ساتمه

که داسې نه ده نو بیا دا یو ښه طنزیه شعر دےاو دا ځنی مراد دےچې په موجوده حالاتو کښې د سیاسي شعور بغېر ژوند بې معنا دے. ځکه هیڅوک دا حق نه لري چې د قام له بېدارۍ او د وطن له ترقۍ څخه لاتعلق پاته شي خو عارف تبسم چې د کوم رجحان او مزاج شاعر دے. زما په فکر هغه "غېر سیاسي" کېدلے نه شي. البت هغه پخپل تندي هیڅ لېبل لګول نه خوښوي. هغه د چا غلط کار په لار نشي تللے. د چا "بهروپیې" تقلید نشي کولے. د چا قام خرڅونکی او وطن فروش پېروي نه شي زغملے. هغه خپل فکر، خپل نظر لري او د هغه مطابق د ژوند دپاره لاره لیکه تاکل خوښوي لکه په خپل دې شعر کښې چې وائي چې :

ځان ته رښا را ټولومه او اباد به وځم
مزاج د لمر لرم، د تورو تیارو بعد به وځم

عارف تبسم په انقلاب یقین لري او انقلاب هیڅکله د سترګو په رپ کښې نه راځي، هغه پخپله وخت راځي. البت په فکر کښې د مبارزې قوت او له ناموافق ماحول سره د ډغرې حوصله، په ارادو کښې استقلال او په زړۀ کښې توده ولوله غواړی، یوائې دا نه بلکې یو له صبر او زغم څخه ډك ناسترے

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار هم، لکه په دې شعر کښې چې هغه پخپله وئیلی دي :

بـــل بـــه شـــي د مینـــی ځراغونـــه، څـــه هلاکـــه ده؟
رونـــه بـــه شـــي دغـــه د ژونـــد خونـــه، څـــه هلاکـــه ده؟

تاسـو وکتـل چـی هغـه د اُمیـد تلقـین کـوي ولـی چـی پـه راتلـونکی بـدلون بانـدی غېـر متزلـزل یقـین لـري لاکـن هغـه پښـه پـه پښـې ایښـی، بې غمـه نـه دےناست، لګیـا دے کـار کـوي، پرلـه پسې زیـار باسـی، ذهنونه ویښوي، جذبې را پاروي او رجحان سازي کوي :

رښـا خـوره کـړم چـی هـر چیـری قدمونـه ږدمـه
و مـــخ تـــه څمـــه او پـــه لاره ځراغونـــه ږدمـــه

ژونـــده! ســـتا غمونـــه پـــه خنـــدا وړمـــه
اوښکـــه اوښکـــه یمـــه خـــو څڅېـــږم نـــه

د ژونــد ، حـــالاتـــو او مـــاحول ســـره د هغـــه ټینګـــه فکـــری وابـــستګي پخپـــل ځـــاې، رښتیـــا خبـــره دا ده چـــی پـــه اوړو کښـــی د مـــالګی پـــه مقـــدار د هغـــه د مینـــی او ښکـــلا پـــه بـــاب اشـــعار هـــم ډېـــر خوړلـت، نـوےتـوب او زړه راکښـون لـري، هغـه چـی لـه دې موضـوع سـره تـړلی کـوم اشـعار کښلـی دي، هغـه زیـاتره پـسندیده دي، زهٔ ئـې دلته صرف څلور نمونې ستاسو مخ ته ږدم:

ســتا د ســپین مـخ پـه ویـړ اسـمان بانـدی خـواره واره شـي
ســـتوری دا ســـتا د ښائـــستې زنـــی لـــه خالـــه وزی

تـر څـو بـه ژونـد مـوږ تبـسمه! پـه لېمـو کښـی کـاوه
د اوښکـو څـاڅکی شـو، د پیغلـی پـه ګرېـوان خـواره شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــــه بـــه درځـــم پـــه دغـــه لاړ ګرســـره
پـــرې بـــه ږدم ســـتا کلـــې او ښـــار ګرســـره

کــه څــه هــم ضــد دي يــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
څـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

د جدت او انفراديت مرقع، دا درې مرصع شعرونه ئې د فني کمال او جمالياتي اظهار ژبنتی زياتی ښائستې او په زړهٔ پوری نمونې دي :

ځانګړتيـــا نـــه بـــائېلم، خپـــل ځـــان لـــه ســـمندره ګـــورم
ځکـــه خـــو واوره وجـــود زهٔ لـــه تـــاوده لمـــره ګـــورم

خپـــل ديوالونـــه هـــره شـــپه لـــه ځـــان ســـره ويـــده کـــړم
خـــداې خبـــر څـــوك ئـــې هـــر ســـهار د بـــل مکـــان ســـره ږدي

د تيـــارو بـــدي مـــی نـــوره پـــه وس نـــه ده
ننـــــواتی تـــــه مـــــی ور وړه څراغونـــــه

زهٔ د عـــارف تبـــسم ټولـــه شـــاعري نـــه ســـتايم، پـــه هغـــی کښـــی نيمګړتيـــاوی، خاميـــانی او کمزوريـــانی هـــم شـــته خـــو پـــه مجمـــوعي ډول ئـــې زهٔ د اســـقام او معائـــب پـــه ځـــاې شـــعري حـــسن او محاسِـــن تـــه زيـــات اهميـــت ورکـــوم، د مثـــال پـــه توګـــه ئـــې د لفـــظ د منفـــرد او جديـــد استعمال په ترڅ کښی دا يو شعر وګورئ چی :

مـــوږ چـــی ويـــشتلو هميـــشه دلتـــه پـــه ســـنـــګ ګلونـــه
ځکـــه پـــه دې هيـــواد کـــی نـــه کـــوي غورځنـــګ ګلونـــه

د "غورځنـــګ" تـــورے د "ټوکيـــدلو" پـــه معنـــا شـــايد چـــی پـــه اول ځـــل عـــارف تبـــسم کارولـــے دے، دا د هغـــه د هنـــر د ښکـــلا يـــو څـــرك دے. تفـــصيلي مطالعـــه ئـــې ډيـــر داســـی نکـــات پـــه تاســـو واضـــح کولـــے

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـي. زه بــه خبــره پــه دې را لنــډه کــړم چــی د دې شــعري مجمــوعې سرســري لوســتنه بــه هــم تاســو پــه دې اعتــراف مجبــور کــړي چــی د لــورالائــي زرخېــزه او نغمــه رېــزه خــاوره داســی ګلونــه هــم را ټوکولــے شي چی خوشبوئي او رنــګ تــه بــه ئــې خوشــبوئي او رنــګ هــم ګوتــه پــه غــاښ پاتــه شــي. د دغــه امکــان پــه رڼــا کښــی ماتــه د ســتر مــاوزې تنګ خبره را یاده شوه هغه وئیلی وو چی :

"ګلونه و غورېدلو ته پرېږدئ "

زه د دې قـــول د معنـــوي قـــدر و قیمـــت پـــه احتـــرام کښـــی مجموعــه تاسـو تــه سـپارم او پــه دې هیلــه اجــازت غــواړم چی تاسـو بــه پخپله فېصله وکړئ چی دا ګل څنګه غورېدلے دے؟

خاوری
سعیدکګوهر
کوټه
جمعه المبارک
۱۰ مارچ ۲۰۰۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم "د لمر پل"

د بوري د ګلبن خوشنوا بلبل عارف تبسم د يوه خواږه ملګري او زلمي تخليق کار په حيث و ماته ښځې تر ډېر جهان را تېر دے، زه له هغه وخته د ده په ژوندي جذباتو، تلوسو او په هغه بې خوبه، خوبونو باندي ډېر ښه خبر يم، چي د انساني نېکمرغيو په هيله، د بدمرغيو لمن را ټولول غواړي، زه د ده د تخليقي وژن د پراختيا، صباوڼ او په ادب کي د پرمختګ د هلو ځلو شاهد (ګواه) هم يم.
دا غالباً د ۱۹۹۰ع کال خبره ده، چي کله پر ما باندي د لغړخولي عارف تبسم د شاعرۍ راز منکشف شو او بيا چي ما وليد چي د سکول په دې کم عمره لوستونکي کي د شاعرۍ خورا ښه او خوندور رنګونه موجود دي، نو ما د طالبعلمۍ باوجود و دې ته وهڅاوه، چي د پښتو ادبي ملګرو پر سټيج باندي راسي، دا وو چي له همدې سټيج څخه يې داسي په زړه پوري ابتدا وکړه، چي د ژوند په هر پړاو کي ورسره د ښه شاعر لاحقه و تړل شوه، هن تر دې چي د ادب پروري سره سره يې په انګلش لټرېچر کي د ماسټر ډګرۍ تر لاسه کړه، هغه ورځ ده او دا نن ورځ ده چي تبسم د خپل شاعرانه منصب په پرته د اُردو، پښتو او انګرېزي د يو ښه نثرنګار په توګه هم په هر چا باندي خپل ځان و پېژندلو.
ولي په دې مابين کي ډېر ملګري د نام و نمود او غم روزګار په تکل کي د ګمنامۍ و کندو کپرو ته لاهو شو خو عارف تبسم د ځني نامساعدو حالاتو باوجود هم غزل، نظم او نثر درې واړه د خپلي لاري څورے کړو، سره له دې چي عارف تبسم په شعوري ډول باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر یوه حده پوري د مشاعرو د آه او واه له تاوده بازاره او د خپلې ځېرې نمايي څخه ځان لېري ساتلو، حالانکه د یو ښه تخلیق کار په اړه په دې ډګر کي د هغه د فعال رول لوبولو څه انکار نه شي کېدے.

په دې لړ کی د ادب د چوپړ د پاره تبسم خپل باطن او ظاهر د رياکارۍ او زنګ وهلي ورځي څخه یو مخ صفا ساتلي دي، دلته د اعتراف په توګه موږ د پښتو د درې میاشتنۍ مجلې " تماس" هغه ګڼې وړاندي کولے شو، چي د افادیت له امله اوس هم ډېرو لیکوالو په خپل ریکارډ کي خوندي کړي دي. د دې مجلو په مرتبینو کی د عارف تبسم کارکردګی د ویاړ وړ ده. همدغه رنګه د آي، ډي، ایس، پي له خوا څه هغه درانه تقریبات، چي په ډېرو حوالو یې له ادبه سره تړون لاژم دے، د عارف تبسم او ملګرو په زیارو سر ته رسېدلي دي او بیا په زیاته د ګلوبلایزېشن او مورنۍ ژبو په موضوع باندې د ګنو ژبو ګڼ شمېر سکالران را غونډول او بیا د ښېخي مثبت فکر په حواله باندي د هغوی و مقالاتو ته کتابي بڼه ورکول د عارف یو بې ساره، ارزښتناکه او منفرد کار دے. په افغانستان کي د هوتکي دور د پښتو تاریخ "د خپلواکۍ لمرڅرك" اُردو ژباړه هم عارف تبسم تر سره کړه. همدغه ډول چي د اُردو د "عکس العمل" مجلې د اېډیټر په حیث هغه څومره ګټور مواد را یو ځای کړے دے هغه بس یوازی د ده برخه کېدے شي، په نورو ډېرو انګرېزي، اُردو او پښتو مجلو او ورځپاڼو کی د ده خواره واره مضامین او افکار د ده د زیارو عکاسي کوي.

خو د خپلو نظریاتو په اړه هغه وخت ورکي نوره توانائي پیدا شوه چي کله یې د ارتقا بام ته د رسېدلو خلګو، د ژوندانه د انحطاط پذیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـدار او استحـصالي اصـليت وليـدو، ځکـه خـو چـي مونـږ د هغـه د یـورپ پـه سـفر کـی و لیکـل شـوو نظمونـو تـه پاملرنـه وکـړو نـو د هغـه تجربـات او مـشاهده لـه مونـږه لانـور لتهـون غـواړي، خـو پیـل بـه پـه دې وکـړو چـي کلـه مـوږ د بـوري د دغـه مینـه وال شـاعر و شـاعرۍ تـه متوجـه سـو، نـو هغـه کـه یـوې خواتـه د بـوري د دې لرغـوني اقـدار لرونکـی خاوري او غرونو سره د خپلی مینی او خپلوۍ اظهار په دا ډول کوی :

خپلـــوی او مینـــه مـــی فطـــرت ځکـــه ده
پـــه خپلـــه وینـــه کـــی بـــورے پالمـــه
مځکـــه دی هـــر وخـــت د اظهـــار نـــوی ګلونـــه کـــوی
څنګـــه هـــوا دی ده کوهـــاره غـــزل نـــوې لـــیکم
بیـــا دی لمبـــه را پورتـــه شـــوه د بوریـــوالی مینـــی
راغلـــے یمـــه ســـتا تـــر ښـــاره غـــزل نـــوې لـــیکم

نـو بلـي خواتـه د جماليـاتي اقـدارو لـه پـالني سـوا هـم جذبـه، هیئـت، اسلوب، مـشاهده او د ژبـي بـشپړتیا د ده پـه شـاعري کـي لـه ورایـه څرګنـده ده، کـه څـه هـم لـه دغـه کیفیتـه سـره د ژوندانـه داخلـي او خـارجي احـساسات پـه فنـي او فکـري معنویـت سـره د لفظونـو پـه پـساله بانـدي د پـسوللو متقاضـي دي، خـو تبسم لـه دغـي تقاضـا سـره د شـاعرۍ و سـماجي عمـل تـه هـم د سـماجي عـلا ئقـو پـه اړونـد بانـدې د حُـسن، ریښتینـوالي او صـداقت صـوت و آهـنګ ور پـه برخـه کـړے دے، چي له دې لاندیني شعرونو څه یې ښه اندازه کولے شو :

تـا چـي بـه شـپه ورځ لـه هـر چـا څخـه پـه پټـه ګنډل
زمـــا د نـــوم هغـــه تارونـــه لـــه دســـماله وزی
مـــوږ د ښکـــلا پـــه کاروبـــار کـــي رعایـــت نـــه کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړګي په پور کي نیسو، زړونه په تاوان ګرځوو
ته ما کړه اوښکه، له بانه مې پر بارخو را توی کړه
زه څو لمحې دا ستا پر ښکلې اننګې تېروم

ګونګې وریځې ته د ګل دپاره ژبه ورکړو
پر مځکه باندي په مثال بیا د باران خواره شو

کوفي ښائست په نوم د میني ځکلولي دي ډېر
حُسیني زړونه نور باور زیاته په دوی نه لري

تر تا به هم د تبسم فکر در ورسیږي
نظر اوچت لري، لاسونه که څه لوی نه لري

لکه څنګه چي هر انسان د ژوندانه تېرولو په حقله یو نقطه نظر لري، دغه رنګه به تبسم یقینًا خپل یو نظر لري، خو هغه خپل دا نظر پر خپلو لوستونکو یا اورېدونکو باندي نه مسلط کوي، کېدے شي چي هغه د اینګلز له دې فکره سره متفق وي، چي د لیکونکي اراده چي څومره قدر پټه وي، نو د فني تخلیقاتو دپاره هم هومره غوره ده، له دې څخه د فن د کربه توب او د کنایاتي اسلوب د اهمیت اندازه کېدے شي، هغه د دې دپاره چي فن د بېلو بېلو سیاسي شعارونو او د خطابت له عیبونو څخه صفا و ساتل شي، ځکه چي ادب او شاعری، پخپله خو مقصد نه وي بلکه د مقاصدو د تکمیل ذریعه ګڼل کېږي، ولي چي چرته دغه ذریعه په کار راوستل کیږي نو د دې دپاره ښکلې، خوږه او داسي ښائسته جامه په کار ده، چي د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوند لاسیوا کړي، د ځني نقادانو دا رول "چې فن په یو مخصوص چوکاټ کې را تاو کړي"، ځکه د منلو وړ نه دے، چې د ادب فني خامیاني او جمالیاتي اقدار یې یو مخ هېر کړي وي، ولې عارف تبسم دا هر څه په خپل نظر کې ساتي او بیا و مخ ته د یو مقصد ایښودلو باوجود هم د اظهار پېرایه ډېره درنه ایږدي :

لاهغسي دے ویران له ډېره وخته
ودان نهٔ شو دا مکان له ډېره وخته
دغه ځرنګه دُنیا ده نهٔ پوهېږم
پکې نهٔ ښکاري انسان له ډېره وخته

راځئ په خپله و منزل ته خپله لار و ټاکو
خبر به ورکه شي، که ولاړه تر ملکه پوری

د تبسم د اظهار په دغه خوږه پېرایه کې سماجي ردعمل، ضرب المثل او د پرمختګ پیغام خو یقیناً شته، مګر په داسي قرینه سره یې خبره کړې ده چې د هر چا د زړه آواز ګرځي. دا ویل به بې ځایه نه وي چې تبسم د ابلاغ برابره تله ساتلې ده، نه یې چرته د ابهام پیدا کول زیار او کوشش کړے دے او نه یې څه غیرمانوس تراکیب په کار راوستلي دي فني خوږلت، ریښتینوالے او د حالاتو و ترخې تجزیې ته یې په ښه پښتنه لهجه کي ځای ورکړے دے، چې د قدامت او جدیدیت تر ځنګ ورسره د تېر وخت تجربات او د اوسنیو حالاتو مشاهدات او د راتلونکی سباؤن خوند رنګ یو ځای کړل شوے دے. په دې رنګ کې نه خو هغه د روایتي ژړا، بېلتون، هجران او در په درۍ ناريې وهی او نه د خپل مسلك څخه سرغړونه کوي. د حالاتو په تورتم کی هم د خپل مرام په هڅه دے او وایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله مو بیا هم له رڼا نه خېژي
پای د دې تیارې که امکان نه لري
اوسي په کېږدۍ کې مجبوري یې ده
چرته به ځي څوك چې مکان نه لري

څراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
مونږ هره شپه لټون کوو د لمر په پل پسې ځو
زمونږ لاربښوونکو زموږ د زیارو قدر نه دے کړے
ځکه خو خپل کاروان پرېږدو او مونږ په بل پسې ځو

هر څو که خنډونه وي په لاره کې
زه خو اباسین یمه درېږم نهٔ

حق مې هم خوري په غریبي مې هم ملنډې وهي
ځکه په سر مې له دیناره سره لوبې کوي
ما خو له هر چا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلك مې څله له دستاره سره لوبې کوي
له مرګه نه وېرېږي کړي د حق خبره په جار
تبسم ځکه خو له داره سره لوبې کوي

د تبسم په شاعرۍ کې د اضدادو تمثیلي اشکال کله په یوه رنګ او کله په بل رنګ کې لیدل کیږي، لکه څنګه چې د اضدادو په اساس د کائیناتو بنسټ دوام مونده لے دے، هم دغه رنګه په شاعرۍ کې دغه استعمال په نزاکت سره و شاعري ته د فکر په حواله ځلا بخښي. تبسم و دغه اضدادو ته د خپل دور په هنداره کې ګوري، کله د حالاتو تجزیه کوي کله و انسانانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلوۍ پیغام ورکوي او کله ورباندي د طنز غشي اوروي :

ښــه عجــب ســخیان خلــک مــي ولیــدو
مــرګ چــي یــې وېــشلو د ژونــدون پــه نــوم

چــي یــې کــړو لېــری مــوږ لــه خپلــو پــه فتــوو د کفــر
اوس هغــه خلــک بــاچهي لــه خپــل ایمــان ســره ږدي

کــه ښــه هــم ضــد دي یــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
ښــومره پخــه ده د ګــلاب او د ازغــي ملګرتیــا

مــا رڼــا کــرلې ده پــه زړونــو کــي
زه اوس لــه تیــارو ښخــه وېرېــږم نــه

د بخــت، نــصیب او قــسمت سلــسله پــه شــاعري کــي د هــر شــاعر و مــخ تــه لــه ابتــدا ښخــه د غوړېــدلي کتــاب پــه شــان پرتــه ده خــو تبــسم د روایت و دغه منزل ته په جلا لاره تګ کوي او وایي:

هــسي خــو دې ټینــګ تــړون د مینــي زمــا او ســتا تــر میــان
خــدای خبــر چــي یــو بــه او کــه نــه؟ مونــږ د یــو بــل نــصیب
اې غوټــۍ غوړېــږه مــه، د مینــي ســپرلی خــور نــه دی
دلتــه دی لــه خــاورو ســره خــاوري د هــر ګــل نــصیب
مــا ټــولي لیکــي د قــسمت پخپلــه ورانــي کــړلې
اوس بــه پــر خپــل بــې وزلــه زړه خــالي لاســونه ږدمــه

لکـه مـا چـي وړانـدې اشـارتًا وویـل چـي شـاعري د خیـال او فکـر پـه کـالبوت کـی یـو سـماجي عمـل هـم وي، پـه همدغـه اړه چـي کلـه د بـوري دا زرغونــه او سمــسوره ســیمه د یــو اوږدې ډوکلــۍ پــه ناتــار تــاراج ســوه، د مېــوه دارو درختــو ځنګلونــه پــه وچــه صــحرا بــدل شــو، د ډېــرو درنــو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بډایـه کورونـو څراغونـه د نېسـتۍ پـه اوبـو لـه بلېـدو ووتـو، نـو د ویرانـۍ پـه دغـه منظـر کـې د عـارف تبسم د احساساتو څـړیکي داسـي پورتـه شوې، چي ډوکال یې د ډوکال او علامت په طور په کار راوستلو :

سـینه د مځکـي وچـه شـوله اوس پـه چیغـو وایـي
زمـا وجـود بـه خدایـه! کلـه لـه ډوکالـه وزي

اوس بـه و تاتـه څـه سـندري د سـپرلي اووایـم
زه خـو اغـزي لانـه لـرم پـه دې ډوکـال خبـر دے

خـود بـه سـپېره کېـږي بـاران نـه لـري
زمـوږ بـې وزلـه مځکـه اسـمان نـه لـري

یـوه خبـره چـي زه یـې د خپلـو ملګـرو پـه تخلیقـاتو کـي بیـا بیـا وینـم، هغـه د پښتنـو د بدقـسمته وطـن هغـه تـاریخي ارزښـت دے چـي د هغـه لـه جهتـه اسـتعماري او اسـتثماري قوتونـو صـرف د دوی لـه سـرونو، عزتونـو او ملـي وحدتـه سـره لـوبې کـړي دي بلکـه د افغانـستان د شـل کلـن جنـګ پـه اسـاس چـي د دوی د بـاغونو او رغونـو مځکـه د خپلـو او پرېـدو لـه لاسـه د سـرو وینـو پـه بـاران اباده شـوه نـو د دغـه دردنـاکو پښتنـو درد د هـر پښتانـه لیکـوال پـه تخلیـق کـي د خپـل فکـر مطـابق غزونـي وکـړې. د عـارف تبـسم پـه کـلام کـي دغـه درد خـو شـته چـي شـته، ولـی هغـه د خپـل ملـي درد د دوا د حـصول دپـاره کنایتًـا د نکلونـو د هغـه شـهزادۍ مثـال وړانـدې کـوی، چـي د ګټلـو دپـاره یـې د شـرط نـه پـوره کوونکو سر غوڅول وو، ځکه خو وایي :

شـرط تـر شـهزادۍ د رسـېدو تبـسم وانـه ري
زمـوږ د باچـا لـور نـور هـم سـرونه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو تر شرط وړاندې کولو نه اګاهو، هغه د بارودو په اساس د سرو وینو د باران هغه منظر وړاندې کوي، چې له دې سرې مځکې به شاید د وینو ګلان را و ټوکیږي :

پېل د سپرلي چې په دې ښار کې په سرو وینووشو
سر به یوائي و ټوکیږي د سره رنګ ګلونه
ډېر بارودونه زموږ پر مځکه باندې و اورېدو
ځکه اخته دي له یو بل سره په جنګ ګلونه

ویې کرلو بارودونه زمونږ پر مځکه باندې
خدایه کوم فصل به د سرو وینو له نمه وزي

سوځي په کشمیر او فلسطین زړونه
ویر به لا تر څو مونږ پر کابل کوو

د دغه شهزادۍ د خپلولو د شرط پوره کېده د تبسم په خیال په یووالي کې دے، ځکه خو په جار وای :

راشئ چې یو کړو ځله دا خواره واره وګړي
د یو کېدو شرط دے تړلے له کاروانه سره

د سیاسي پېچ و تاب په دې اخ و ډب کې تبسم هر یرغلګر، داړه مار هغه که د هري نظریې وي نه صرف مخالفت کوي بلکه د هغوی په حواله طنزاً وایي :

د هوا چې په خلوص چا یقین وکړو
هم د هغه ژراغونه یې ټول مړه کړو
تاته په کار دے د ظالم مخ نیوے
ته د دښمن ستاینه څله کوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا چې پر دوی باندې تیارې راوستې
دوی له هغه څخه رښا غوښتله

خو له دې سره سره تبسم د خپل دور سماجي، سیاسي حالات او تقاضې او چارې د خپل تخلیقي عمل په تار باندې په عجوبه انداز سره داسي پېيي :

عدل، انصاف حق او قانون دي تش لفظونه پاته
په غټو غټو کتابونو باور نه دے په کار
مخلص، بې باك، نډر، بې لوث او د وطن خدمتګار
د هر دېوال په دې لیکونو باور نه دے په کار

اوس به د تبسم و هغه فکر ته پاملرنه وکړو د کوم په بنیاد چې هغه د نړۍ د مترقي هېوادونو د ظلم و ستم او د سرمایه دارانه نظام و هغه اړخونو ته ګوري چې د دوی استحصالي ادارې او ملټي نېشنل کمپنیاني، که و ترقي پذیر هېوادونو ته یو څه په یوه لاس ورکوي نو په دا بل لاس یې له سود در سوده سره بیرته ترې اخلي او و چاته پر خپلو وسایلو باندې د قدرت پیدا کولو د ټیکنالوجی د کتلو موقعه لاهم نه ورکوي او بیا د ځنې تشکیل کړل سوو ادارو له خوا په ګران بها Five Star هوټلونو کې په سیمینارونو، ورکشاپس او مذاکرو باندې د کړکېچنو مسایلو د حل دپاره یو څو تقریرونه او د بې انتها دولت خرڅونه او بس ځله روانېدل، په دې لړ کې د عارف تبسم موضوعاتي نظمونه د اجتماعي شعور او د عصري آګهي علاوه د تنقید د بصیرت آئینه دار دي. "ملګري ملتونه"، په اټلی کې د څه موده تېرولو پس یو نظمیه تاثر او داسې نور ډېر نظمونه دي چې په هغه کې د خپل دور ترجماني په ډېره ښه توګه سوې ده، خو لکه چې ما وړاندې ذکر کړےوو چې عارف تبسم د ګلوبلایزېشن د مغربي تهذیب او نشوونما د ودي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

امکاناتو په حقله یو درست کتاب مرتب کړے دے. یقینًا چې سائنسی ترقۍ و دُنیا ته وده ورکړه، خصوصًا د انټرنیټ نظام خو د دُنیا ټولې "ولکې" یو له بله سره منسلك کړې لاکن د دې تر شا عالمي مالیاتی اداري او د ډبلیو، ټي، او او دا عالمی ساهوکاران که یوې خواله د ګلوبلایزېشن او عالمي تجارتي تنظیمونو په اړه د قامي زیارمنو سرحدونه را ټولول غواړي نو بلې خواته به ترقي پذیر ممالك څه ډول د ترقي یافته هېوادونو د کثیر القومي کمپنیو ته خپل دا مانده مارکېټ هم له لاسه ورکوي او د نورو و محتاجي ته به اړ کیږي، چې نور خو نور، دلته به اکثره خلګ ژبه لاهم له لاسه ورکړي څکه خو تبسم "و یورپ ته یوه وینا"، "یوولسم ستمبر په یورپ کې" او "قدر مشترك" غوندی نظمونه لیکی. عارف تبسم دلته یو بل نظم "ګلیډیټر" تر عنوان لاندې وړاندي کړے دے. په دې نظم کې د تاریخ و هغه توره ورځ او دور ته اشاره سوې ده چې باچهانو به ځني مریان د پهلوانانو په تورو او چړو باندی یو د بل مقابله کوله، چا چې به برے وموندو هغه به ګلیډیټر ګڼل کېدو، د دغه Coloseum اثار اوس هم په روم او مراکش کی لاموجود دي :

بس د یوه اعزاز ګټلو په نیت
د څه دولت را غونډولو په نیت
د خپل طاقت ښکاره کولو په نیت
د باچهانو سات تېري دپاره
د څو آقاوو د هوس له وجي
څومره مریانو دلته سر و بایلو
څومره سرې ویني دلته خاوري سولې
څومره خوبونو دلته سا ورکړله

د عارف تبسم د شاعرۍ په حواله دغه څو کرښې ما په دې نیت ولیکلې، چې لیکوال او لوستونکي د ده د شاعرۍ و بین السطور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه پـه خپـل نظـر وګـوري، او خپلـه رايـه پـه خپلـه جـوړه کـړي، زمـا دپـاره کـه څـه هـم د ګـرد کـلام احاطـه څـه ګـران کـار دے، خـو دا څـه اشـعار مـي ولوسـتلو او د هغـه پـه اسـاس مـی ځانلـه لاړ جـوړه کـړه، زه دا دعـوه نـه لـرم، چـي تـر ټـولو ښـه او تـر ټـولو کـم شـاعر دےاو نـه دا دعـوه لـرم چـي د ده پـه کـلام کـي بـه يـو مـخ فنـي معايـب ګرسـره وي نـه، د ځنـو تـشبيهاتو، اسـتعاراتو او قـافيو پرلـه پـسې تکـرار، يـا يـوه نيمـه فنـي خـامی شـايد بلـه هـم وی ، البتـه دومـره قـدر ضـرور وايـم، چـي عـارف تبسم د خپـل وخـت يـو ژونـدےشـاعر دےد هغـه شـاعري د روان ژونـد ، ټـولنيزو حـالاتو او انـساني تمـدن پـه حقلـه د افاقيـت نمونـه ګڼلے شـو، دا پـه دې چـي د پوهـانو پـه خيـال هغـه ادب د افاقيـت د علمبـرداری جوګـه ګرځيـدےشي پـه کـوم ادب کـی چـي د ملـي او بـين المللـي حـالاتـو پـه تنـاظر کـی د فنـي او جماليـاتي اقـدارو پـه تـړون جديـد مـسايل او موضـوعات را نغښتـل سـوي وي، همدغـه کـار پـه خپـل کـلام کـي عـارف تبسم تـر سره رسـولے دےبلکـه هغـه د يـو طنـاز پـه انـد "د لمـر پـل" د علامـت پـه اړه د څـراغ پـه رڼـا کـي غـواړي او همدغـه يـې خـواري او کـار دے، پـه کـار دےچـي مونـږ او تاسـو ټـول "د لمـر پـل" و رڼـا تـه ځـان ور و رسـوو او ويې ګورو.

پـه درناوي
سيد خيرمحمد عارف
سول هسپتال محله لورالايی
۱۲ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې

زه شاعري څله کوم؟ دا يو ډېر ګران سوال دی. که څه هم کله کله زه پر دې باندې ډېر غور کوم خو څه باقاعده نتيجې ته نه رسېږم، البت دومره پوهېدلی يم چې شاعري څنګه پکار ده ځکه خو هرې خارجي واقعې ته زه د خپلې داخلي جذبې له لارې ګورم او چې څه ليکم له هغه څخه شعرونه جوړېږي. ګوا خوښ مې دا وي چې له مقصديت څخه ډکه شاعري وکړم، داسې شاعري چې له انساني ژوند، مسئلو او حالاتو سره سمون وخوري او د مځکنې حقيقتونو اظهار وکړي. په دې کې زه څومره برياليی سوی يم په دې اړه نه خو څه دعوه لرم او نه څه فېصلې ته رسېږم بلکه دا حق و خپلو لوستونکو ته پرېږدم، خو دومره ضرور وايم چې ما په کوم دور کې شاعري پيل کړې ده او يا يې اوس هم کوم دا دور ته که څه هم د مادي ترقي معراج وئيل کېږي خو ما د دې ترقي هراړخيز اثرات محسوس کړي، ليدلي او کتلي دي چې په زياتره حواله د انساني نابرابرۍ، ټولنيزي نا انصافۍ، طبقاتي جبر او په غربت کې په تېزۍ سره له زياتوب سره تړلي دي. ما د سوويت يونين شکست ور يخت، د سوړ جنګ خاتمه، د نوي نړيوال آرډر ابتدا، د تهذيبونو تر ميان د مصنوعي جنګ پيدا کولو هڅې، د ګلوبلائزېشن منفي اغېزنې، ځان وژنې بريدونه او نور داسې ډېر حالات او واقعات د خپل شعري سفر په دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـي لیـدلي دي. او د دې پـه نتیجـه کـي مـې پـه نـرۍ بانـدي پـه نـوي شـکل کـي د کنټـرول تـر لاسـه کولـو هلـې ځلـي لیـدلي دي. زمـا دننـه شـاعر پـر دې حـالاتو او واقعـاتو چـپ نـه دے پاتـه سـوے ځکـه د دې حـالاتو او واقعـاتو خـلاف زمـا انـساني احتجـاج پـه یـو نـوي شـعري رنـګ کـي ځـای پـه ځـای زمـا پـه شـاعري کـي موجـود دے، خـو البـت د دې هـر څـه بـاوجود چیـري هـم زمـا اظهـار د یاسـیت، مایوسـي او نااُمیـدي ښـه نـه ده خپلـه کـړې بلکـه هـر وخـت ئـې د یـو نـوي اُمیـد لټـون کـړے دے او دا ځکـه چـی زه د انـسان پـه جبلـي او فطـري صـلاحیتونو او حقیقتونـو پـوخ یقـین لـرم. زه دا ایمـان لـرم چـي الله تعـالی پـه هـر انـسان کـي د نېکـۍ، ښېګـړي او آزادۍ مـاده ایښـې ده. نـن کـه انـسان د شـر، بـدۍ او ظلـم پـه لار روان دے پـر هغـه بانـدي د ټـولنیز تنـاظر اثـرات پراتـه دی، چـی لـه هغـه څخـه د را وتلـو او پـر خپلـو جبلـي صـلاحیتونو بانـدي یقـین پیـدا کولـو ضـرورت دے او دا ضـرورت هغـه وخـت پـوره کېـدلے سی چـی پـر دې جبلـي حقیقتونـو بانـدي زمـوږ یقـین وي او د دې د بېرتـه را بیـدارولو یـو اُمیـد وي، ځکـه چـي زه خپلـي شـاعري تـه ګـورم نـو ماتـه دا اُمیـد ځـای پـه ځـای ښکـاره کېـږي. هـم د دې دپـاره خـو مـا "د لمـر پـل" را اخـستے دے او پـه دې لټـون یـم چـی پـر انـسانی ژونـد بانـدی د دې خـورو تیـارو پـای چیري دے او سهار چیري را خېژي؟

پـه "د لمـر پـل" کـي زه لـه خپـل ټـول شـعري حقیقـت سـره موجـود یـم. څـه چـي زمـا شـاعري وائـی هـم هغـه زه یـم او زه چـي څـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم هغه زما شاعري وائی. زما دننه موجود شعري صلاحیت، زما د سوچ، شخصیت او نورو صلاحیتونو روزنه کړې ده. خو دا هم یو حقیقت دے چي زما شعري صلاحیت هغه وخت نور هم را ببداره سو چی کله په سیاسي توګه د خپلی طالب علمی په دور کي ما منډه ترنډه کوله او د خپلي شعوري ناپختګۍ باوجود مي د حق آواز پورته کولو، له جماعتي سیاست څخه د لېري کېدو پس د ادبي ملګرو قربت او په ټولنیز حواله د خلګو د خدمت جذبې زما شاعري په ابتدا کی و روزله. او زما و خیالاتو ته یې وسعت ورکړو خو هغه وخت د څه وجوهاتو له کبله زه له ادبي دنیا څخه څه لېري هم سوم ځکه به لوستونکي "د لمر پل" کي زما د ابتدائي دور ډېر کم کلام ووینـي، بلکه په میان کی څه اووه کاله خو زما شاعري د نشت برابره ده. که دا ووایم چی څه اووه کاله ما له سره شاعري نه ده کړې نو به غلط نه وي. "د لمر پل" کي زما زیاتره شاعری د سن ۱۹۹۹ء پس تخلیق سوې ده. د دې وجه شایدداده چي په دې دور کي زه له یو داسي اداري (اي ډي ایس پي) سره منسلك سوم چي هغه د نړیوال حالاتو او واقعاتو په اړه زما دننه موجود ګړځجن تصویرونه صفا کړو. چي هغه زما د شعري صلاحیت د ببرته را برسېره کولو پیلامه وګرځېدو. په دې اداراه کی ماته دا موقع په لاس راغله چی زه نه یواځی نړیوال حقیقتونه و سنجوم بلکه و نورو ته یې هم بیان کړم. که څه هم د دې تراخو نړیوال حقیقتونو د را برسېره کولو دپاره ما د نثر لاره خپله کړه خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعوري او لاشعوري توګه هغه حقیقتونه زما د شاعري برخه هم وګرځېدو، ځکه کېدے سي چي لوستونکي زما په شاعري کي هغه تراکیب، خیالات، انداز او بیان نه ویني چي په روایتي توګه د هغه بغېر شاعري، شاعري نه ګڼل کېږی ولي چي د حُسن و عشق بیان، د لب و رخسار تکرار، د وصل او هجر کیفیت، د زلفو او سترګو ستائینه، د مے او جام خوندونه او نور ډېر داسي تراکیب او له دې سره تړلي خیالات زما په شاعري کي یا خو سته نه او یا بیا په اوړو کي د مالګي برابر دي. د دې په پرته زما په شاعري کي د مینی او خپلوي لټون، د لمر رڼا او د سهار تکل، د تیارو غندنه، د تاریخ بدبختي، د انسانانو حقیقت، له خپلو روایاتو سره ټینګ تړون، له خپلي خاوری او مځکي سره کلك تعلق او یو نوے اُمید په وار وار ذکر سوے دے او هم دا زما د شاعري حقیقت دے.

نن چي زه خپله شاعري "د لمر پل" په بڼه کي و پښتو مئینو ته وړاندي کوم نو دننه ډېره خوشحالي هم محسوسوم. نن هم زه هغومره خوشحالي محسوسوم لکه څومره خوشحالي چي ما په یو یو شعر لیکلو کي محسوسه کړې ده، ځکه زه دا ټوله خوشحالي له خپلو لوستونکو سره شریکوم. هم دا زما دپاره لویه خبره ده چي د شاعري له لاري زما خیالات و لوستونکو ته و رسېږي. اوس له دې خیالاتو سره اتفاق او اختلاف، د دې ستائینه او غندنه زه د هر لوستونکي حق ګڼم، لکه څنګه چي دا خیالات، خپله تجزیه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکر شعر کول زما حق دے هم دغسي له دې سره اتفاق او اختلاف د هر لوستونکي حق دےاو زه به د لوستونکو و دې حق ته هر کله په ورین تندی هرکلے وایم.

تر دې له مخه چي زه "د لمر پل" او لوستونکو له میانه ووزم، غواړم چي د هغو مشرانو، دوستانو او ملګرو مننه وکړم چي د چا په مرستی نن "د لمر پل" تر تاسو در رسي. تر ټولو له مخه زه د خپلو مشرانو استادانو، ورونو او دوستانو سعیدګوهر او سید خیرمحمد عارف د زړه له کومي مننه کوم چی دوی نه یواځی زما پر اولني شعري زیار باندی لیکل وکړو بلکه په ډیرو فکري او فني حوالو یې زما لارښوونه وکړه. هم د دې دواړو مشرانو په ګټورو مشورو "د لمر پل" ترتیب سو. زه د تمثیل حفصه (چي د سعیدګوهر لور ده) ډیره زیاته مننه کوم چا چي د خپل تخلیقي صلاحیت له لاري په ډیره مینه د دې مجموعې ټائټل را جوړ کړو. د لیك دود د سموني په اړه د خلیل باور او د سریزو د کمپوزنګ او ډیزائننګ په اړه د بارکوال میاخیل ډیر مشکور یم. له دې سره سره زه د ډاکټر قراة العین بختیاري او خپل ډیر خوږ دوست او فکري اُستاد واصف رضوی هم په وار وار مننه کوم د چا په جوړ کړي ګنجائش آئي ډي ایس پی کي زما فکري روزنه وسوه. زهٔ وخپلو ملګرورازق فهیم،ارسلاخان کاکړ اوسلطان زخپېل ته هم تشکروایم چي هروخت یې زما حوصله افزائي کړې ده . زه د خپل پلار حاجي شېرافضل هم مننه کوم چي نه یواځي هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه راتلـونکي اخبـارونو او رسـالو پـه مـا کـي د لوسـتلو او ليکلـو شـوق او دلچسـپي پيـدا کـړه بلکـه هغـه کلـه هـم د يـو روايتـي پـلار رنګـه زمـا او زمـا د شـاعري تـر ميـان د ديـوال درولـو هڅـه نـه ده کـړې. پـه آخـر کـي زه د خپلـو ټولـو ادبـي ملګـرو، دوسـتانو او مـشرانو مننـه کـوم لـه چـا چـي مـا ډيـر څـه زده کـړي دي او پـه خپلـه شاعري او ژوند کي مي په کار راوستلي دي.

زه هيلـه لـرم چـي لوسـتونکي بـه پـه ډيـر غـور "د لمـر پـل" ولـولي او پـه راتلـونکي وخـت کـي بـه زمـا رهنمـائي وکـړي. خـداى دي و مـوږ ټولـو تـه لـه خپلـي خـوږې ژبـي پښتـو سـره د مينـى او خدمت جذبه راکړي. آمين

عارف تبسم

بورے، لورالائي

۱۹ مارچ ۲۰۰٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نن په حق چي زۀ پوهېږم محمده!
ستا په نوم پېژندل کېږم محمده!

ما د ميني هر سبق له تا زده کړے
تر دښمن هم زۀ جارېږم محمده!

ستا په لار که پتي ستړګي زۀ روان يم
تر منزله به رسېږم محمده!

ستا په ذکر سره نور، راباندي اوري
په تيارو کي نۀ ورکېږم محمده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاله رویه دهرچاپه غم شریک یم
د هر چا په غم دردېږم محمده!

ستا نسبت تل حوصله راکوي ماته
زۀ له هیچا، نۀ وېرېږم محمده!

تردې زیاته خوش بختي به نوره څه وي
ستا په نوم نن هم یادېږم محمده!

کوټه
۱۸،اکتوبر۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه
ګل يم له ځان سره ازغے پالمه

ستا په غم زۀ په ځان کي ود ړدېږم
خپله سينه کي ستازړګے پالمه

هر وخت له ما سره په جنګ اخته وي
په ځان کي څه رنګه سړے پالمه

خپلوی او مينه مي فطرت ځکه ده
په خپله وينه کي بورے* پالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـۀ بدلــومــه د بــابــا قـدرونــه
خپــلــه دري، خپــل نغــرے پالمــه

چيـري بـه بيادحـق اذان پــورته کړي
پـه زړۀ کـي تــل بلال ژونـد ے پالمـه

پـر شـونـډو بـانـدي تبسـم نـه لـرم
بـې تــا ژونـدون لکـه نيــمے پـالمـه

کوټه
۰۴،جنوري ۲۰۰۴ء

* بورے = لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم
دا خپله مځکه زۀ له جنګه ګورم

ترنغمه باره ږغ و تلے نه یم
ځان دي د شنوبنګړو له شرنګه ګورم

تندے په خاورو لګومه ځکه
دا خپل سپیځلے زړۀ له زنګه ګورم

یم په رڼا باندي مین پخپله
څه به له اوره تا، پتنګه! ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ چي مين په کاڼو نه ولمه
د غالب رنګه سر له سنګه ګورم

زما تبسم ورک په ښائست پسي شو
اوس به يې چيري ستا له خنګه ګورم

کوټه
۱۶،جولائي ۲۰۰۱ء

دوه شعرونه

عشق به دي عارفه له ژوندي قطاره وباسي
تا به د غالب رنګه له هره کاره وباسي

يو واري بس يو واري خپل ځان راتولول غواړم
خبر دے که مي بيا خلک دا ستاله ښاره وباسي

بورے - مارچ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څـه خلـګ بیـا د مرګ لـه کـاره سـره لـوبي کـوي
د خپـل لـستوني لـه ښـاما ره سـره لـوبي کـوي

مور په ښـکاره لګیا یو مینـه او خپلـوی خـورؤو
څوک پټ لګیا دي، زمور له ښا ره سره لوبي کوي

موږ بـه پـه شـپه هـم لکـه ورځ، سـپینه رڼـا خوَروو
تیـاري کـه هرڅـو لـه سـها ره سـره لـوبي کـوي

ماخولـه هرچا سـره مینـه او اخـلاص کـړے دے
خلـګ مـي ولـي لـه د سـتا ره سـره لـوبي کـوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق مي هم خوري، په غريبي مي هم ملَنډي وهي
ځکه په سر مي له دينا ره سره لوبي کوي

خپل لاربنوونکي موکاروان مخ ته په لارنه پرېږدي
زموږ له خواريو، زموږ له زيا ره سره لوبي کوي

له مرګه نه وېرېږي، کړي د حق خبره په جار
تبسم ځکه خو له دا ره سره لوبي کوي

کوټه
۰۷، مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مه ځه نور په دغه لاره، ستړې کېږې
زما خبرو منه یاره! ستړې کېږې

ویده ځ خلک ویښول ستا په وس نه دي
کښېنه ګرانه! په کراره، ستړې کېږې

په خپل کلي کې به ښه په سکون اوسې
غواړې څه له پرېدي ښاره، ستړې کېږې

په ځان جبر وکړه ،اوسه په تیارو کې
د بېر مزل شته تر سهاره ،ستړې کېږې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په خلۀ مو، داسفر وو، قبول کړے
تـۀ پـر لاره وار بـې واره سـتړے کېـږې

زۀ خوشـومه داظهـار پـه تکـرار سـتړے
تـۀ بـه کلـه لـه انکـاره سـتړے کېـږې

دراتلو وعـدې تـر ننـه وفـا نـۀ شـوې
لـه دې سـتړي انتظـاره سـتړے کېـږې

تبـسم پـه نـوم د مينـي خطـا باسـې
تـۀ بـه کلـه لـه دې کـاره سـتړے کېـږې

اسلام آباد
۱۷،فروري ۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خـود بـه سـپېرۀ کېږي، بـاران نـۀ لـري
زمـوږ بـې وزلـه مځکـه اسمان نـۀ لـري

خلــک لــه دې دشـــته وېرېـــدلي دي
مـخ تـه سـفر غـواړي، کـاروان نـۀ لـري

زۀ پـه دې سـپېرۀ منظـر عـادت نـۀ يـم
دا خنګـه سـپرلـے دے، ګـلان نـۀ لـري

هيلـه مـو بيـا هـم لـه رنـا نـۀ خېـزي
پـای ددې تيـارو کـه امکـان نـۀ لـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو، کــه لــه هرڅــه څخــه محرومــه دي
زمــوږ د کلــي خلــګ ارمــان نــهٔ لــري

اوسي په کیـږدۍ کي، مجبوري یې ده
چیري به ځي څوک چي مکان نهٔ لري

پرېــــږده تبـــسمه! نفرتونـــــه تــــول
مینـــه کوه، مینـــه تـــاوان نـــهٔ لـــري

بورے
۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

يم ناخبره چي به کله ماتوي ملګرتيا
کړي به له ماسره ترکومه زندګي ملګرتيا

ګرم دي نۀ بولم، که هرڅومره رانه ليري تښتې
کړې ده چاپه دې جهان د لېوني ملګرتيا

دنيمي لاري ياري نه منم پښتونه ياره!
که کړې له ماسره، نووکړه پښتني ملګرتيا

بېلتونه!تۀ به څۀ مونده کړې په دې وران کلي کي
مه ماتوه تۀ د زړګي اودزړګي ملګرتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـوائي نـه يمـه پرڅنـګ مـي دا بـې وسـه سـايه
کــوي لــه ماسـره پــه ډېـره خاموشــي ملګرتيــا

شـــومه بـــاغي ددې دنيـــا لـــه رواجونـــو څخـــه
نۀ کړي هيڅوک هم په دې لاره زما بېخي ملګرتيا

کــه څــۀ هــم ضـد دي يو دبــل، خو تبـسمه! ګــوره
څــومره پخــه ده د ګــلاب اود ازغـــي ملګرتيــا

بورے
۲٤مارچ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تــهٔ چــي مرورشوې، مرورشــوله ماخپــل نــصيب
لیــري رانــه ولاړو ، بیاوشــاته نــهٔ کتــل نــصیب

هسي خود ے تېنګ تړون دميني زمااوستاترميان
خدای خبرچــي يُوبــه او کــه نــه موږدیَوبـل نـصیب

اې غوټۍ!غوړېږه مه دميني سپرلے خور نهٔ د ے
دلته د ے لــه خاوروسره خاوري دهر ګل نصیب

ګــوره لــه ازلــه مــي پــه برخــه لیــک غمونــه دي
ځکــه خولــه ماسره هیڅکلــه نهٔ شو مـل نـصیب

مــه کــړه تبــسمه! هــسي خوشــي ګیلــې مــه کــوه
نهٔ د ے رسېدلےو منزل ته په پښو شل نصیب
بــور ے

۱۷مئ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رڼاخوره کړم چې هر چيري قدمونه ږدمه
ومخ ته ځمه اوپه لاره ځراغونه ږدمه

ستايوه مينه دځوانۍ په بيه واخيسته ما
نوربه دژوند دورځوشپو ځۀ حسابونه ږدمه

تېرۀ ازغي به هم له ځان سره په مينه وړمه
که په نظرکي خپل منزل زۀ سرۀ ګلونه ږدمه

زۀ له سخترونۀ وېرېږم، حوصله لرمه
ترتابه رسم، که په اورکي هم ګامونه ږدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يــوار بــه بيادتيــاروتهولي پــردې وشــلومه
پـه دغـه مځكـه بـه بنيادسـتا سباوؤنه! ږدمـه

مـاتهولي ليكـي دقـسمت پخپلـه ورانـي كړلـې
اوس به په خپل بې وزله زړۀ خالي لاسونه ږدمه

چې يې دژوند نوې معنا ما تبسم تـه راكړه
خوندي* به ستا له ميني ډك هغه ليكونه ږدمه

كوټه
١٤ جون ١٩٩٩

* خوندي = محفوظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

تـهٔ چـي را ياد شـوې زُمـا يـاره! غـزل نـوې لـيکم
يـوواري بيـانن سـتا دپـاره ! غـزل نـوې لـيکم

پـه تـوره شـپه کـي دالهـام ستوري رااوري پـه مـا
قـصد مـي دے کړے،ترسـهاره غـزل نـوې لـيکم

خبـري اوس لـه ځـان سـره پـه شـاعري کـي کـوم
يمـه روان پـه خپلـه لاره، غـزل نـوې لـيکم

بيا دي لمبه راپورته شوه دبوريـوالي ميـني
راغلـے يمـه سـتا ترښـاره، غـزل نـوې لـيکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروزګـارغم لـه هـره کـاره څخـه وايـستمه
له مودو پس يم په قـراره، غـزل نـوې لـيکم

مځکه دي هروخت د اظهارنوي ګلونه کوي
څنګه هوا دي ده کوهاره*! غـزل نـوې لـيکم

زۀ تبسم ستا دکاروان مل يـم لـه ډېره وختـه
ځکـه خـونن عـارفـه* يـاره! غـزل نـوې لـيکم

بورے
٠٤فروري ٢٠٠٤ء

* کوهار = دلورالائي يو غر
* عارف = سيدخېرمحمدعارف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څـراغ راواخلو ،پـه تیـاروکي پـه مـزل پـسي ځـو
موږتولـه شـپه لټون کـوؤ ،دلمر پـه پـل پـسي ځـو

زمــوږلارښــوونکوزموږدزیاروقدر نــه دے کـړے
ځکه خوخپل کاروان پرېږدو اوموږ په بل پـسي ځـو

دخوشـبوي دښـمني ګرانـه شـوله دومـره چـي اوس
د پــسرلي د جنــګ دپــاره موږپــه ګـل پــسي ځــو

دراسـت روي هیلـه بـه اوس لـه ځانـه څنګـه سـاتو
درُخ ملګــري یُو ،خوســتادزلفو ول پـــسي ځـــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـايد چي خلـګ لـه ايمانـه څخـه سـتړي شـولو
اوس په ښکاره ناري وهي چي موږ په غل پسي ځو

ديـوي کونډي ماشومان پـه سـپېدو پـورتـه شـولو
وائـي مـورکۍ موږ دا تـامو پـه تکـل پـسي ځـو

چاوشـړلي خوشـحاليانې لـه دي ښـاره څخـه
کـه خندا غواړو ،تبـسم سـره بـه مـل پـسي ځـو

کوټه
۱۵جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ماچي له ځانه سره ږدي، ترڅان مي کم و نيسي
شکر دے خدايه! له جهان سره مي سم و نيسي

زړۀ چي يې کله اراده زُما پر خوا کړې ده
فکر يې يوسي، ځکه بېرته خپل قدم و نيسي

چي له تخليقه يې مُنکِر شي، آزادي ورکوي
موږ په قصور دخو غنمو هغه دم و نيسي

بنکلاچي کله هم له خپلې دائرې راو زي
زړونه خوارۀ شي، هره لاره، هريو چم و نيسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار چې یې هر کله وَډر* شي له نظره څخه
سترګي ګرځجني شي، له خپلو ښو نم ونیسي

زُما د بخت د کتاب سپیني پاڼي ګوري په ځیر
چې اراده یې د لیکلو شي، قلم و نیسي

دوخت له جبر سره څنګه عارف ژوند تېروي
ر شونډو خور کړي تبسم، په زړهٔ کي غم ونیسي

کوټه
۱۰ اګست ۲۰۰۱ء

* وَډر = پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

بیـا بـه خوارانـو ګیلـې څـهٔکولې
کـه وای رښا ،دوی بـه شـپې څـهٔ کـولې

دا بــــه ضرورد چادجبرښــــکار وي
ګنــي داخلګـو تیــارې څـهٔ کــولې

دیوظــالم لــه لاســه لیــري شــولو
موږبـه ترمیـان فاصلې څـهٔ کـولې

هلتــه تــول ښــارزُماخلاف ؤپـورتــه
هلتــه بــه مــا فیـصلې څـهٔ کـولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکې زموږ خپل کاروان بې لاري مه واى
موږ بـــه د بـــل قـــافلې څـــۀ کولې

مــنم لــه لمــره مــي پنــاه غوښــتله
مـــادوريځو ســـايې څـــۀ کـــولې

کـه لـه حـالاتـو څـه مجبـوره مـه واى
ماتبـــسم دارشـــتې څـــۀ کـــولې

بورے
۲۵جولائي ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لــــه تبــــسّمه يـــې وفاغوښــــتله
يارعجيبــه غونــدي سوداغوښــتله

مـــادټول عمردعـــوه نـــۀ كولـــه
ماديوڅولمحوخنداغوښـــــــــتله

چاچي پر دوئ باندي تيارې راوستې
دوئ لــه هغــۀ څخــه رڼاغوښــتله

څوک چي وماتـه خنـدني ښـكاريدو
پــه حقيقــت كــي يــې ژړا غوښــتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاراتــه وویــل چــي خلــک وائــي
لمرلــه ســپوږمۍ څخــه رڼاغوښــتله

هلتــه مــي ټولي حوصلې ستړې شوې
حقیقــت ژبــه درښـــتیا غوښـــتله

بورے
۳۱جولائي ۱۹۹۲ء

یوردیف دوهٔ شعرونه

دنــن مــین ځــان دخپلــوي لــه درده ژغوري، ځکــه
کــوي اظهــاردنفرَتو ،میـنــه پــه زړهٔ کــي ســاتي

زموږلارښوؤنکي ټوله ورځ تــر لمرچاپېره ګرځي
ځــان تــه رڼاراټولوي، موږپــه تیــاره کــي ســاتي

کوټه
اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

لمحــې د تېرعمر دژونــد لــه مــاه وســاله وزي
ځکه ښائست او خال وخد دي، زماله خيا لـه وزي

ستاد سپين مخ په ويړ اسمان باندي خوارۀ وارۀ شي
ســتوري دا ستاد ښائــستې زنــي لــه خــا لــه وزي

سينه د مځکي وچه شوله،اوس پـه چيغـو وائي
زُما وجود بــه کلــه خدا يــه! لــه ډو کــا لــه وزي

مـه کـوه، پرېږده زياتـه تـۀ نـور موسـوي ضـدونه
زُماديار پــه ليدو هرســر ے لــه حــا لــه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روایاتو د پرون خلک ښه ټینګ ولاړ دي
په ډېره ګرانه به دوخت تردې د ېوا له وزي

تا چې به شپه ورځ، له هر چا څخه په پټه ګنډل
زما د نوم هغه تارونه له د سما له وزي

تهٔ بې* تر څو د خپلو زلفو بند یوان وساتې
اخر یو ورځ به تبسم له دغه جا له وزي

کوټه
۲۹جولائي ۲۰۰۱ء

* بې = د به یې مخفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

دخوشحال رنګه تبسم هم مسيحا نهٔ مني
عجب ملنګ دے، دمنت دارودوا نهٔ مني

جنګ له هوا سره کوي، خودابدبخته خلک
ډيوې کړي بلي په تياروکي، خورښا نهٔ مني

موږکه خبره دخپلوى کوؤنو خلک وائي
پرون پرسته دومره زيات دي چي سبا نهٔ مني

منم له تا سره مي مينه انتها نهٔ لري
خوتيتېدهٔ مي د پښتون فطرت بِنا نهٔ مني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـردې بـه زياتـه بـدبختي دوخت لانـوره څۀ وي
خلک پـه تـا پـسي روان دي، بيـا هـم تـا نـۀ منـي

شـايد پـه خپـل حق خبرشـوي دي دا خلک، ځکـه
اوس دخوبونودا خـستلو هـيڅ سـودا نــۀ منــي

يَـوواري بيادتبـسم زړۀ پـه ښائـست پـسي ځـي
خداى خبر څوک به يې راګرځوي، دڅا نۀ مني

کوټه
٠٤جون ٢٠٠٠ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

يــو مئين پــه بوئ، خــو اهش د ګــل کــوو
ځکـــه پـــه ازغوبانـــدي مـــزل کـــوو

لمراو سپوږمۍ ستا په سپين تندي غواړو
ګَـر د ستورو مـوږ ستا پـه اوربـل کـوو

ځـان موســتاله خيالــه هوســا*کــړےدے
غـــم بـــه دي دزلفودځنګـــل کـــوو

غـــړي بـــه ودشــت تـــه اچــوؤ پـــه ځــه
ځوبــه مــخ تــه نور، يــاره! توکــل* کــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـوځي پـه کـشمير او فلـسطين زړونـه
ويـر بـه لاترڅـو مـوږ پـه کابـل کـوو

چيـري بـه خپلـوي اومينـه ومومـو
موږلــه يــوۀ عمــره داتکــل کــوو

موږخپــل تبـسم بــې قــدره کــړے دے
قــدر کــه کوو ،نوموږدبــل کــوو

کوټه
٢٦جولائي٢٠٠١ء

* په علاقائي لهجه کي تَوکل ته توکل وائي
* هوسا = دمه، خودلته په معنا د بې غمه دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

دا سرمایه د زندګي ساتمه
ستادلاس هرلیک به خوندي ساتمه

رایادوي به دوصال ورځي شپې
توکري*پټ ستا دبنګړي ساتمه

په نیمه لار دي یکړ*پرېښوؤمه
یاده به ستا دغه دوستي ساتمه

غمونه د ېرشو دروزګار خوبیاهم
ستاغم زهٔ څومره په خواري ساتمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د ناروليکلو حق نه لري
زۀ خپل د ېوال غېرسياسي ساتمه

له چا نفرت زُما عادت خو نه دے
زړۀ کي عناد له مجبوري ساتمه

ډېره شوه ګرانه د هوا د ښمني
څنګه به خپل څراغ خوندي ساتمه

بورے
۰۲ مئ ۱۹۹۳ء

* توکري = ټکرې، ټوټې

* يکړ = يوائې

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

کــولـــــے نــه شــمه دمينــي داظهــار فېــصله
ماتـــه ده ګرانـــه داقراراودانکـــار فېـــصله

ورمــه زاړۀ پلونــه، پــه دالاره بېـا نــه راځمــه
ماتــه پــه سرســترګو قبولــه ده د يــار فېــصله

شايدچي بېا به ټوله شپه زۀ په تيارۀ کي اوسم
پــټ شــوي لمرکړلــه محفوظــه د ســهار فېــصله

په خپله خاؤره با ندي خپله خوښه کړې ده مـوږ
کلـــه مـــو هـــم منلـــې نـــه ده، ددربـــار فېـــصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل تاریخ سره قدرونه خپل ژوندي ساتمه
لــه نرخــه نــه وزم، پالمــه دبــازار فېــصله

کلــه بــه هــم نــه ســپمومه ځــان دعــشق لــه لاري
وس بــه کــوم، پر مــخ بــه وړمــه ددلــدار فېــصله

کوټه
۰۴ جولائي ۲۰۰۴ء

دوۀ شعرونه

ځـــان تـــه رڼارا ټولومـــه اوآبادبـــه وزم
مـــزاج دلمرلرم، دتوروتیاروبعدبـــه وزم

تاپــه خپــل لاس دغلامــۍ پــه حوالــه کــړم ببرتــه
زۀ هیلــه مندومــه چــي داځلــي آزاد بــه وزم

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جون ۱۹۹۸ء

O

عجبه خلک دي احساس چي دخپلوئ نه لري
ومورته شوي دي خوزموږپه شاني خوئ نه لري

موږ به دعوه ستاددوستۍ سپرليه! کړې وله
خوستاګلان ستاداحساس رنګه خوشبوئ نه لري

له رواياتوخه مخ ګرځوي، په مخه چي ځي
مينه، خپلوي د"پروني پلار"د "نن زوئ" نه لري

کوفي بنائست په نوم د ميني ځکلولي دي ډېر
حُسبني زړونه نورباورزياته په دوئ نه لري

دادعوه مه کوه چي ستاپه شان حَسين به نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګل نازکي، سپوږمۍ ښائست څه ستا له رو ئ نه لري

ترتابـــه هـــم د تبـــسم فکـــر د رور ســـبږي
نظرا و چـت لـري،لا ســونه کــه څــه لـو ئ نــه لــري

کوټه
۱۰مئ ۲۰۰۱ء

دوۀ شعرونه

خلګويورو ،ښــه پــه لـــوی زړۀ څراغونـــه
ماتـــه پاتـــه شـــولوټول مـــړۀ څراغونـــه

دتيارو بـــدي* مـــي نـــوره پـــه وس نـــه وه
ننـــــواتي تـــــه مـــــي وَرورۀ څراغونـــه

* بدي = دښمني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضاد

ازغن فطرته خلکو
څنګه عجيبه غوندي
خويونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

کوټه
۲۹جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟

زما ذرۀ او زما ذهن
ترما بېنه ګوره څنګه
عجیبه شان جنګ روان دے
زما میني په بابت نن
ذهن وائي یک طرفه ده
زړۀ مي وائي داسي نه ده

بورے
۰٤مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې د فکر سپينه لمره!

(د حمزه بابا په حقله)

اې د فکر سپينه لمره!
ستا د فن په تار پېيلي
د فکرونو ملغلري
زموږ ورثه ده
زموږ تهذيب روښانه ښکاري
ستا د فن په آئينه کې
زموږ کلتور ځلانده ښکاري
ستا په فکر و فلسفه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرور

اې زُما د خوښې حُسنه!
ده په تا ولې مغروره
هغه پېغله
چې يې زه، هم
ځان ګڼم خپل
هم جهان خپل

بورے
۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

سایې

په ځومره هیله
ساده خلک واسمان ته ګوري
غواړي په تکنه غرمو
له سرولمرونو ، سایې
که څه هم دوئ په دغه ښه خبردي
چې یوۀ توره او اوږده شپه
راروانه ده بیا
ځکه اوږدیږي وارپه وار
ددېوالونو سایې

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوکال

ماچي خپل غوږمځکي ته ونيوؤ
نوواميي ورېدو
چي مځکي خپله وچه کلکه سينه
په زوره ووهله، چيغه يې کړه
چي اوس مو ستا اوبو ته
هيله ده اې شنه اسمانه!
ولي چي دلته يزيدانو
سمندرهم کړئ په زوره قبضه

بورے
۱۵ اگست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

لــه خپلــه قــده راوتلي، پــه جهــان خــوارهٔ شــو
دستوررورنګه پرتنـدي دخپـل جانـان خـوارهٔ شـو

که دُوړي هم شومورِله خاوري تړون نه پرېِ کوؤ
پورتـه شـو سـتا لـه قدمونواوپـه ځـان خـوارهٔ شـو

ګونګۍ وريَځوتــه دګــل دپــاره ژبــه ورکــړو
پرمځکـه بانـدي پـه مثـال بيادبـاران خـوارهٔ شـو

پـــه اراده خـــو ديَـــوهٔ منـــزل وتلـــي ؤ تـــول
پـه بېلـو لارو ځلـه خلـګ دکـاروان خـوارهٔ شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو عجيبه غوندي مئين د ګلو داسي هم شته
چي د سپرلي غوندي ټول عمر په خزان خوارۀ شو

د رڼا ګانو دعوېداريُو، په تيارو کي اوسو
څومره ګړځونه مو په زړونو، په ايمان خوارۀ شو

تر څو به ژوند مو رڼتبسمه! په لېمو کي کاوۀ
داوښکو څاڅکي شو، د پېغلي په ګرېوان خوارۀ شو

کوټه
۰٤ مارچ ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

زۀ پــه تورو شــپو کي هــم ورکېــږم نــۀ
لمريمــه پــه دوؤګوتــو پټېــږم نــۀ

مارښــا کرلې ده پــه زړونــو کــي
زۀ اوس لــه تيارو څخــه وېرېــږم نــۀ

ما خپــل يــو منزل و مــخ تــه ايــښې دے
ځم، مـــزل کومه، ســـتړے کېږم نـــۀ

ژونــده! ســتا غمونه پــه خندا وړمــه
اوښــکه او ښــکه يمــه، خوځېږم نــۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅوکـه خندونـه وي پـه لاره کــي
زهٔ خواباســـین یمـــه، درېږم نـــهٔ

لمرد خپل ښائست راڅخه ليـري کړه
کـانـړے نـه يـم زهٔ، چـي بـه ويلـېـږم نـهٔ

خاوري يم، لـه خاورو سره کړم مينـه
زهٔ پـهٔ سپوږمۍ، ستوروميـنـېږم نـهٔ

کــــسّي دي دسترګوتبـــسّمه! يـــم
اوښـکي يارانجـهٔ نـهٔ يم، بهېـږم نـهٔ

له شوګران تراېبټ آباد پوري په لاره
۱۲اکتوبر۱۹۹۸ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

د هــوا چي پــه خلــوص چــا يقين وكــړو
هــم د هغــه څرا غونــه يــې ټــول مــړۀ كــړو

تــوري شپې پــه لمرقبضه را څخه وكــړه
اوس بــه كــډه موږ پــه لوردلمرخاتــۀ كــړو

زموږترميــان بــه فاصلې كلــه كميــږي
دبېلتــون ژړامــي كــسّي هــم اوبــۀ كــړو

تناوۇنــــه د خېموپــــه پــــرې كېــــدودي
په دې دشت كي بــه دځان ساتنه څۀ كــړو

وې ايــستم ســره لــه اوښــكو تبــسّمه!
ماخوځان ورته په ستر ګو كي رانجۀ كــړو

بوږے

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۲ء

○

بــل بــه شــي دمينــي ځراغونه، څــه هلاکــه* ده
رڼـه بـه شـي دغـه دژوند خونه، څـه هلاکـه ده

دي کـړې وړې ټـولي کـوځې دميني، پـام کـوه
اخلـه لړپــه خيال، تـۀ قدمونه، څــه هلاکــه ده

بس په دې اُميد تېروم ژونـد لـه اند ېښنو سـره
تېربــه شــي آخــرواړه غمونه، څــه هلاکــه ده

تېښته له مرګ نشته، خوتۀ هم تازيله* مه کـوه
لږصــبرلاوکــړه اې ژوندونــه! څــه هلاکــه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه شکوه غوتې، تهٔ د سپرلي په پېل کي مه شکوه
دا غوټې به پای شي، سرهٔ ګلونه، څه هلاکه ده

مينه موتازه ده، دومره زرموبېلوې ولي
څوورځي موپرېږده اې بېلتونه! څه هلاکه ده

لَوَظ يې دې کړې تبسمه! درته رابه شي
ګرځې ولې دا سې بې سکونه، څه هلاکه ده

بورې
۱۰اکتوبر۱۹۹۱ء

* څه هلاکه ده = څه تادي ده
* تازيله = تادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مطلب دي څه دے وايه ياره! سم حساب به کوؤ
بديمه زۀ که زُما لاره، سم حساب به کوؤ

کړودي په برخه زما غمونه، تۀ په کومه تبنتې
خلاصېدے نه شې بخته ياره! سم حساب به کوؤ

ددې دنيا په عدالت او په انصاف څه باور
په مخ کې ستا لويه باداره! سم حساب به کوؤ

کله خوزما پرخواهم راشه، داتيارې رڼاکړه
زمااوستاڅه ضددےسهاره! سم حساب به کوؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه پــه لاره دیــوۀ بــل مــوړ تَللــے نــه شــو
تۀ راشه کښېنه په قراره، سم حساب به کوؤ

هلته ستاواک ؤ،فېصلې به ستاپه خوښه کېدې
دلته زماواک دے ظلم کاره! سم حساب به کوؤ

مــا تبــسّم ســتاهر ســتم پــه پتــه خَلــه ســهلو
راووتم چې ستاله ښاره، سم حساب به کوؤ

بورے
۰۲فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دے راتـه پـروت بیادفکرونوکتـاب
لولمـــــه زۀ نـــــن دیادونوکتـــــاب

پانـه پـه پانـه ستاوصـال گورمـه
راارووم د اُمیـــــــــــــدونوکتاب

زۀ بـه د غـم څـه تعریـف وکـړم درتـه
مانــه دے لــوســـتے دغمونوکتــاب

زۀ هم په خوب کي ستاد رځم او که نه
دےســتا پــه نــوم زمادخوبونوکتــاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ پــه ورځ اَړوؤ ،ورقــي دژونــد
زربــه شــي خــتم دعمرونوکتــاب

چي شي يادګار زُمـا اوسـتادميني
جـــوړوم زۀ ســـتاله خطونوکتـــاب

زماد نصيب ليکني نه وي پکښې
مـــادےکـــــتلےدبختونوکتـــاب

بورے
۱۰فروري۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سوځم، کباببږم، د هجران په اورکي اوسمه
بیا هم سلامت یم که ژوندے په ګورکي اوسمه

ډېره خاموشي شي چي مي زړۀ ستا په نوم وغورځي
څومره شم یوائي، که څه هم په شورکي اوسمه

مه پټوه سترګي راته خلاصي دروازې کړه تۀ
زۀ له ډېره عمره ستا د زړۀ په کورکي اوسمه

وګرځه، ښائست که دي هر چیري په نظر راغلو
زۀ به هم هَلَته* د یو چاڅنګلورکي اوسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مغل ښائست له آزادۍ راګرځولی یم
ځکه خوشحال رنګه په دې رتهنبور کې اوسمه

ژاړي مځکه، وائي زما سینه چاوچه کړې ده
زۀ دلته دکوم ظالم یزید په زورکي اوسمه

زۀ یو تبسم به دچا، چا دزړۀ سکون شمه
زۀ دچا په زړۀ، دچادسترګوتور کي اوسمه

اسلام آباد
۲۷مارچ۲۰۰۱

* هَلَته = په علاقائي لهجه کي هلته ته هَلَته هم وائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

په لاس کې هر سړے چې تُوره او خنجر ګرځوي
څنګه په خپلو اوږو با ندې خَلک سر ګرځوي

څوک شو له تندې مړهٔ يَو څاڅکے يې نصيب نه شولو
څوک په ورغوي باندې واړهٔ سمندر ګرځوي

برائي ټوله شپه تيار و په غونډ ېدو تېره کړه
درنا جنګ ته سهار ولاړې، اوس به لمر ګرځوي

د ښو غشي زما د زړهٔ پرخوارا خلاص چې نه کړې
مخ به يې څوک نيسي او څوک به دا لښکر ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ځيګرونـــه مـــو د کلي اوس بـــې خونـــده شـــولو
نه پېغلي شته،نۀ څوک منګي پر وچ ګودر ګرځوي

څوک به دي خپل کړي څوک به زړۀ دربانديې وسوځوي
هرسـړے دلته پـه سـينه کـي ثابـت غرګرځـوي

تبسم بيا هم څهره خپله په خپل رنګ کي ساتي
څـومره ګرځونـه پـه هينـداره د ځيګرګرځـوي

بورے
۲۲جولائي ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي په ليدويې زُماساه، له سينې سمه وزي
هغه نجلۍ اوس له خپل کوره ډېره کمه وزي

هره دُرخود نن، که غواړي ترپښولاندي زړونه
خوزماخيال دے چي کسات* بې* ترآدمه وزي

که دمنزل پرخوا روان يم، زۀ يواځي نه يم
ګوره سَل پلونه زما له هر يَوۀ قدمه وزي

ويې کرلوبارودونه، زمونږپرمځکه باندي
خدايه! کوم فصل به دسروونو له نمه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام کوه څوک چي قلم نه کړي ستا د ګوتوژبه
ډېري ترخې خبري نن ستا له قلمه وزي

خدايه! خزان د توروبډو* رانه ليري ساتې
دلته لمرونه له هرڅاڅکي د شبنمه وزي

څنګه به ژوند کړي تبسّم له سَل غمونو سره
چي ډېر په ګرانه د خپل يار له يوهٔ غمه وزي

کوټه
۰۱جون ۲۰۰۲ء

*کسات = انتقام
* بې = دبه يې مخفف
*بډه = زياته تياره

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ستا د سترګو تاب لرو، طاقت لرو
زور لرو، په زړونو کې قوت لرو

لېرې ؤ منزل که تر امکانه هم
څو به، حوصلې لرو، همت لرو

زموږ پر سترګو باندې پردې نه راځي
موږ په خپل نظر کې حقيقت لرو

وخت سره که نه ځو، لېوني نه يُو
سر کې يَو نشه د بغاوت لرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان کې يو جهان آبادولے شو
زړۀ لرو، سينه لرو، وسعت لرو

هرڅو لراوبر که خوارۀ شوي يُو
بياهم په خپل ميان کې يو وحدت لرو

نه شوۀ تبسمه! پته خلۀ پاته
حق وايُو، د حق خپلوي عادت لرو

کوټه
۳۰اپريل۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

ســـــتادراتلوپه امیدونوباورنــــــۍ د ےپکـــــار
نــۍ د ےپکارســتا په لوظونوباورنــۍ د ےپکــار

خدائ خبرکومـه لمحـه راشي دتياروپـه زدکـي
پــــۍ رنګينيودښــــارونوباورنۍ د ےپکـــــار

عدل،انصاف،حق اوقانون دي تش لفظونـه پاتـه
پــــه غتوغتوکتابونوباورنــــــۍ د ےپکـــــار

هره لمحه دي وي ژوندون،هره لمحه دي مرګ وي
اې وختــه! ســتا پــه ســاعتونوباورنۍ د ےپکــار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخلص، بې باک، نډر، بې لوث او دوطن خدمتګار
دهر دېـوال پـه دې ليکونو باورنـۀ دےپکـار

ستادښې ورځې خواهې نشته تبسّمه! هيڅوک
دخود غرضـو پـه غوښـتونو باورنـۀ دےپکـار

بورے
۰۸ مئ ۱۹۹۲

يو شعر

يُــو دپرون خلــک دســباهم بــصيرت لــرو
ځکـه خولـه وختـه سـره نـن هـم عـداوت لـرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترخوبــه داعجبــه غونــدي زنــدګي تېــروم
داستاله لاسه پاتــه ژوندۀ برپـه خواري تېروم

ماپــه تکــل دمینــي نیمــه زنــدګي تېـره کـړه
اوس نوري شپې په انتظار بـه دمرګي تېروم

راپېښنه ماتـه شوه باداره دغـه څنګـه خواري
چي په خپل لاس چړې دغم په خپل زړګي تېروم

څومره سپین زړےیم،ده زمادعقیدت انتهـا
بختــه داعمربــه دچــا پــه بنــدګي تېــروم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نيم اوروا خلي اونيم سوځي نۀ،زۀ هم دغسي
دغم په اورکي وخت په شان دلُوندلرګي تېروم

تۀ ماکړه اوښکه له بانه مي پربا ړخوراتوئ کړه
زۀ څـولمحې داستاپرښـکلي اننګـي تېـروم

ډکــه شــوه زياتــه تبــسّمه! پېمانــه د صــبر
ترڅوبه ژوندپه دې سماج کي په تنګي تېروم

بورے
۱۹اپريل ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زما او ستا تر میان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے
زما له تا سره دغه تړون له ډېره وخته دے

ورځ هم لکه شپه پر ما تېرېږي له تیاروه که
ما ته انتظار د سباوؤن له ډېره وخته دے

بیا یې خوشحالیاني زموږ د ښار خاوري ایرې کړلې
دلته چا پالله دا جنون له ډېره وخته دے

چا چي به هر وخت تُوره تړله د افغان په ننګ
دلته ضرورت دا* پښتون له ډېره وخته دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خلګو په زړپسي بائيللي خوشحالياني دي
دا څُوئ يې خپل کړے دقارو ن له ډېره وخته دے

ماهم باچهي په دنياکړې بې حسابه ده
ماهم خپل سر ابښے پر ځنګو ن له ډېره وخته دے*

زۀ له ځان سره مينه، ښائست او تبسّم ساتم
ځکه مي په څنګ کي خوږ ژوندو ن له ډېره وخته دے

کوټه
۰٤ مارچ ۲۰۰٤ء

* أ - هغه
* په تصورمي ځان باچاکړو
سرمي راپورته کړوملنګ ددنياومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لیــري ســره او ســود تړون پــه نــوم
ژونــد کوۀ دنوي ســباوۀن پــه نــوم

تېرو خت یا دوي اوس د پـرون پـه نـوم
څـه نـه کېـږي دلتــه د بـدلون پـه نـوم

ویــې کړلــې لــوبي پــه ســرو نو زمو ږ
څـه کـې ۀ بللـي دژونـدون پـه نـوم

څوبـه اضـطراب راتـه تـسکین ښـائي
څوبــه خطاوځود ســکون پــه نــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوخوئ چي يې هم د پښتون نه درلود
نـن هغـه يـاديږي د پـښتون پـه نـوم

څه عجب سخيان خلګ مي وليدو
مړګ چي يې وبښلو دژوندون په نوم

کوټه
۲۷مئ۱۹۹۲ء

دوه شعرونه

سپوږمۍ په سترګو کي کړم پټه، پرېوځم
ولـي تيـارې د شـپې پـه خـوب وينمـه

ما شـيش محـل دے پـه نظـر کـي اينبـے
پــه ځـان کـي ښکـه لېونتـوب وينمـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زړۀ کـي مـي ديـار واړه غمونـه خونـدي کـړي دي
ماخوپـه خپـل ځـان کي وسعتو نـه خونـدي کـړي
دي

خپل وجودمي ستـادتګه پـس پـه لاري خورکړلـو
تۀ خورانه ولاړې،مادي پلو نـه خونـدي کـړي دي

مـوږدمځکي خلـګ يُو ،پـه خـاورويُومين ځکـه
موږپـه خپلـه مځکـه بنيـادو نـه خونـدي کـړي دي

بيابه له خزان سره پـه جنـګ کـي حوصلـه راکـړي
ماپـه دغـه نيـت يَوڅوګلـو نـه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښــه دي د حالاتولـــه ســـتمه څخـــه ليـــري دي
زمونږ د کلي خلګو خپل خوبو نه خوندي کړي دي

بيا پــه ټــول وطــن تورو تيــارو ځُلـــئ لګـــولې ده
څو خلګو وځـان تـه څراغـو نـه خونـدي کـړي دي

شـــرط ترشـــهزادی درسېد و تبـــسّم وانـــه ري*
زمونږ د باچـالُورنورهم سـرو نـه خونـدي کـړي دي

کوټه
۱۶اپريل ۲۰۰۱ء

*وانه ري = وَنه هاري،وَنه بائيلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

وجود مي خورشو ،لاخوربړي، اوس له حده وزم
لکه سايه د ماځيګر له خپله قده وزم

وا به غوندم د ميني وا ړه ښائسته رنګونه
زۀ د نفرت او بد رنګۍ له خال وخده وزم

د خپل منزل په خوا په دې باندي مزل کومه
په حقيقت کي د امکان له دې سرحده وزم

له سپېرو خاورو سره مامينه پرې ايښې نه ده
نو بيا به ځله زۀ د خپل مدار له حده وزم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجهان ټولي توري بدي کړم په ځان کي ټولي
دلمــر پــه رنګــه دتيــارو لــه هــره زده وزم

شايددخپل ذات دتکميل پرخواروان يمه زۀ
شــوم تبــسّم دښــوملګرے ،ترابــده* وزم

کوټه
۱۷جولائي ۲۰۰۱ء

*ترابده = زياته

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سـفرکوم دفکرشـپه ورځ ترفطرتـه پـوري
رسـېدۀ غـواړم دښـکلاترحقیقته پـوري

ماخوکـاروان ؤ روان کړے،پـه دې نـه وم خبـر
خلـګ بېلېـدل،ملګري ول،ترضـرورتـه پـوري

دخپـل بېـرغ ددرولوځـائ مونـه کـړو پېـدا
عمرمولنـډ شـو،نه رسـېږو تر،وحدتـه پـوري

فکرونه وران شو،ښه خیالونه هم بې قدره شولو
ادب محدودشـوداديب تـر شخـصیّته پـوري

داتبـسّم چـې لـه هرښـکلي سـره مینـه کـوي
رسـېدۀ غـواړي دښـکلاترحقیقته پـوري

بورے

۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

د ټـول ښـا رخلک را ټـول دي، د بلا خـلاف جنګېـږي
لــه پرونــه يــې زهٔ وينم، د ســبا خلاف جنګېــږي

دا ســاده خلــک روان دي، د تيــا رو ملګري کېــږي
يو لـــښکرځني جوړېږي، د رڼـــا خلاف جنګېـــږي

حوصله ورکړې تهٔ خدايه! کاميابي يې په نصيب کړې
څوروښـــانه څراغونـــه د هـــوا خلاف جنګېـــږي

ورتـه ګـورئ يَوبـل وژني، سـره خپـل دي خوخپـل وژنـي
خپل ښائسته کور يې برباد کړئ دا د چا خلاف جنګېږ ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس که ګټه وي که زيان وي، وانجام ته يې نه ګوري
بــدرنګي د زمــانې نــن د ښــکلا خلاف جنګيــږي

لــه اوږو څخــه محرومه، لــه اوبــو څخــه محرومــه
داويــدۀ خلــګ بــه کلــه د باچــا خلاف جنګيــږي

پــه شعرونو، په ليکونـو انقلاب راوستل غـواړي
تبــسّم هــم لېــونــے دے د دنيــا خلاف جنګيــږي

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۰٤ مئ ۱۹۹۷ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

د خوشــــحالۍ د خپلو لوهــــوا نــــه لرمــــه
عجــب ســړے یــم د خنــد لو هوا نــه لرمــه

زۀ لا د مځکــي لــه حــالاتــو مطمئين نــه یمــه
زۀ وســـپوږمۍ تــــه د ختلو هــــوا نــــه لرمــــه

د کوتي ښارکه هرڅو ښکلے دے، بې تاویران
دے
زۀ دلتــــه نورداوســـېدلو هوا نــــه لرمــــه

زۀ د فطــرت هــره ذرّه کــي د ښــکلالتون کـــړم
لــه خـــوارۀ خیالـــه دوتلو هــوا نــه لرمــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس زمـــا وجود هم د تيـــارو يَو برخـــه وګرځيـــدو
ځکـــــه دلمردرا ختلو هــــــوا نــــــه لرمــــــه

زړهٔ مي راډک شي، اوښکي لارغوا ړي خوبياهم ګوره
لــــه يــــوهٔ عمـــــره د ژړلو هــــــوا نــــــه لرمــــــه

زما دننـــــه تبــــسّمه! يَو جهـــــان آبـــــاد دے
ځکـــــه لــــه ځانـــــه دوتلو هــــــوا نــــــه لرمــــــه

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۲۷ جولائي ۱۹۹۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمراو سحر

په نيمه لاربه مي
يو اځي پرېږدي
يقين دو رځي
په لمر څنګه وکړم؟
ما ته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار........
ترسحر څنګه وکړم؟

بورے
۱۵اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

جد و جهد

زموږ په بنیاد کي ده رڼا اخښلې
ځکه مو کله هم تیاروته ځان ورکړےنه دے
نن که په موږباندي
تیارې دي زوروري غوندي
بیاموهم غړي اچولي نه دي
نورکه څه نه وي
دیَوهٔ څراغ رڼا خوروؤ
وګوره چادخپلوزلفو
دتارونوپلیتې راوړلې
څوک په پیاله کي دخپل زړهٔ ویني
راوړي او راځي
هریو لګیادے ترخپل وسه پوري
چي بس دایَوڅراغ خوبل وَساتي

کوټه
۱۶اګست۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګوېرا ته

تا چې په کومه لاره
سروبائیلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې د پاره بس
یو شرط دے لازم
چې سړے ووځي له خپل ځانه
په جهان خورشي

له بوري ترکوټي په لاره
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه

(لسم محرم ۱۴۲۵ هجري)

کورتــه مــي اوروا چولو ، ځکــه لمبــې پورتــه شــوې
بيامي له داخپل وجوده، خاؤري ايـرې پورتـه شـوې

څورلس سوه کاله پس په ماکي شو يزيدراويښ
ځکه مي دخپل حُسېن له دړده نارې پورتـه شـوې

بيـامي کـړولاسـونه نـن پـه خپلووينوبانـدي سـرۀ
ځکه مي نن بياپنځه څلوېښت جنازې پورتـه شـوې

کوټه
۰۲مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کربلا ۲۰۰۴ء

نوم دي یادیږي په تاریخ کي په ښوټکوباندي
تاپه نړۍ کي د عظمت یَولوئ مقام موندلے
کربلا! ماهم داستاخاؤره مقدس ګڼله
ځکه چي حق داستا پرخاؤره ؤدوام موندلے

خودتاریخ پاڼووَماته دا هم وښوؤ چي
ستاودې خاؤري ته عظمت د حُسېن ویني ورکړو
هم ستاپه دې خاوره څه څوَرلس سَوه کاله وړاندي
حق اورښتیاته تقویّت د حُسېن ویني ورکړو

خوڅوَرلس سَوه کاله پس،نن هم په دغه خاؤره
ډېربدنونه دحُسېن ټوټې ټوټې پراته دي
ستاپه کوڅواوستاپه په لاروکي نن بیا یوواري
ډېرارمانونه دحُسېن خاوري ایرې پراته دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن بيا يزيد ستا په دې خاؤره سر را پورته کړلو
بيا يې په ډېرو حُسېني سرونولوبي وکړې
بيا ډېرو خلکو ديزيد شکل اوقد واغوستو
بيا يې په ډېرو حُسېني سرونولوبي وکړې

کوټه
۰۲مارچ۲۰۰٤ء
۱۰م محرم۱٤۲٥هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مـوربچي ويشتلوهمېشه دلتـه پـه سـنګ ګلونـه
ځکـه پـه دې هيـوادکي نـه کـوي غـورځنـګ ګلونـه

پېـل دسپرلي چي پـه دې ښارکي پـه سرووينووشو
سـربـه يــواځي وَتــوکېږي د ســرۀ رنــګ ګلونـــه

ډېرباررودونـــه زموږپرمځکـــه بانـــدي واوربـــدو
ځکــه اختــه دي لــه يوبــل ســره پــه جنـګ ګلونـــه

اوس مـي هـم روح محسـوسوي،زموږدوصال خوندونـه
ســــرۀ هــــوا ،وږه خندا ،دبنګړوشـــــرنګ،ګلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــا دخزان ســـره ســـيالي ترآخـــري عمـــره ده
ځکــه خونــۀ کرمــه اوس زۀ پرخپــل ځنــګ ګلونــه

ډوکــال د مځکـي او اسـمان تـولي اوبـۀ وخـښلې
زموږلـه هيوادڅخـه يـې ورک کړلـو پتنګ، ګلونـه

اوس بـه لـه کومـه ځايـه ستازلفوته راوړي ګـلاب
پرکوڅوغـــواړي، تبـــسّم لکـــه ملنګ، ګلونـــه

کوټه
۰۷مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

ځانګړتیا نه بائیلم، خپل ځان لـه سمندره ګـورم
ځکـه خـو واؤره وجـودزۀ لـه تـاؤدۀ لمـره ګـورم

سړاشـنۀ شـوي دي مـاران لـه هریوبُـوټي سـره
کــه مــي دایادۀ ،بیابــه هــرتُخم لــه بــرّه ګــورم

پـه سـینه بانـدي مـادي وړي بـې حسـابه غـشي
اوس بـه دکـاڼي رنـګ ګلونـه هـم لـه سَـره ګـورم

کـه ټـول ښائـست پرمارااوري، څـه خبـره نـه ده
ځلـه بـه ښـکلي خلـک زۀ ،دزړۀ لــه دره ګــورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ دي نه کومه لمره! رڼا ډېره لرم
زۀ به ستالاره دلته پس له ماښېګره ګورم

نۀ غواړم زۀ، چې ښائسته خوبونه بيا وويـنم
ځکه خوځان د ښکلو سترګو له اثره ګورم

په دغه ورا نې دنيا باندې با چهي نه کوم
ځکه خوسر زۀ د هُما له هروَزره ګورم

کوټه
۱٤جنوري ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

(دګل شاه خوستي نذر)

دا خوشحالي، خندابه هم تېره شي
دغـه د غـم سـزابـه هـم تېـره شـي

لـه اوښـکوډکه دهجـران دغـه شـپه
که خدائ کول، تنهابه هم تېره شي

مـه کـړه ظلمونـه پـه خوارانوبانـدي
دداتـصويرښکلا بـه هـم تېـره شـي

مادخپل زړۀ څراغ پـه وينـه بـل کـړو
ومي کړئ خيال، رڼا به هم تېره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه غمــه ډکــه دا بــاقي زنــدګي
کـه تېرېده،بې تـا بـه هم تېره شي

زماپـه ساده زړګـي څپـه ستادغم
” تېره شوه نن سبا به هم تېره شي“

آخــري شــپه د تبــسّم دژونــدون
اوس پــه ژړاژړا بــه هــم تېــره شــي

بورے
١٤ستمبر ١٩٩٠ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بې سترګو خلک یُو، وخپل نظر ته نه رسېږو
اسمان تـه لاړو خـو د مزکي سـر تـه نـه رسـېږو

موږ د رشـتو په لار مـزل کـوؤ لـه عمـره څخـه
روان لـه سترګو شو، بیا هم ځیګر ته نـه رسېږو

تتې ډیوې په لاس کي واخلو، ټوله شپه تکل کړو
پـه رڼا ګـانو یُو مین خـولمر تـه نـه رسـېږو

ته ښه بې غمه خپل غمونه زموږ وزړو ته راوړه
د کائِنـات رنګـه وسـیع یُو، سـر تـه نـه رسـېږو

څوک به موغم وخوري، ترڅا به موحال ورسېږي
پـه ځـان کي اوسو، ځکه لراوبـر تـه نـه رسېږو

مـوږ چي غـوټۍ وکړو، ږلۍ رابانـدي و اوربـږي
بدبختـه د رختـي یُو، ترپایـه بـر تـه نـه رسـېږو

کوټه
ستمبر ۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

غرونـــه کـــه هـــر څوورســـېږي ترفلَکـــه پـــوري
خوبُنیادونـه یـې لـه عمـره دي پـه مځکـه پـوري

ځلـه دي زۀ دخپـل ښائـست لـه جنـت وايـستمه
ماپـــه غـــنم بانـــدي وه کړې، کلـــه څکـــه پـــوري

مـورېې سـاتلي همېـشه تـش پـه خوبونـوکي يُـو
کلـــه بـــه ورســـېږو مورېتربختـه ورکـــه پـــوري

راځـــئ پخپلـــه ومنـــزل تـــه خپلـــه لاروتـــاکو
خبربـــه ورکـــه شـــي کـــه ولاړه ترملکـــه پـــوري

الـــوتي يُو،پريـــوۀ ګـــام لا لـــه خـــلا پاتـــه يُـــو
تراوســـه پـــوري لا ترلـــي يُوپـــه مځکـــه پـــوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسپوږمۍ سپيني خُلې دي هم زما وجود روڼ نه کړلو
مادرُڼا په نيت په ځان کړه اور بلکه پوري

هرچا ترخپل وسه پښتو ژبه پرمخ وړې ده
له تبسّمه بيا ترستر خوشحال خټکه پوري

کوټه
۰۴ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لاهغـسي د ے ویـران لـه ډېـره وختـه
ودان نـه شـو دا ،مکان لـه ډېـره وختـه

هـــره پاڼـــه زۀ لیکمـــه لاتراوســـه
ورکـــوم یوامتحـــان لـــه ډېـــره وختـــه

بیاهم خپـل منـزل تـه نـه د ے رسـېدلے
یوکاروان چي د ےروان له ډېره وختـه

زۀ بـــه تالـــه خوشـــحالي لټـــوم څنګـــه
له ماخواره ورک د ے ځان له ډېره وختـه

دغـه څـه رنګـه دُنیـاده، نـۀ پـوهېږم
پکي نۀ ښکاري انسان لـه ډېره وختـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې یونوے لمر د مینې شي را پورته
زۀ لرمـه دا ارمـان لـه ډېـره وختـه

د غمونو پـــــه وریځو تبــــــسّمه!
له ما پټ د ے شین اسمان له ډېره وخته

بورے
۲۹فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

له ځان سره سره ټول عمر خپل مکان ګرځوؤ
مځکه ترپښو لاندي ساتو، په سر اسمان ګرځوؤ

موږ لـــه دننـــه تنهـــائي ځخـــه وېرېږو ځکـــه
له ځان سره په ځنګ کي دشت او بیابان ګرځوؤ

ستا عبادت ته فراغت نه شو موندلے خدایه!
موږ په سینو کي، په لېمو کي خپل جانان ګرځوؤ

پـه څـه بانـه بـه درتـه وژاړو، ساه تنګـي شـولو
موږ پـه لېمـو کي لـه عمرو عمرو بـاران ګرځـوؤ

موږ دښـکلا پـه کاروبـار کي رعایـت نـه کـوؤ
سترګي په پور کي نیسو، زړونه په تاوان ګرځوؤ

پـه دې نـیلام کـي بـه مـو بیـه تبسّمه! څـه وي
لکـه یوسف پـه بازارونو بانـدي ځـان ګرځـوؤ

کوټه
۲۷مارچ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

 څلــه کــوې دړدمنــه څلــه کــوې
ګیلــې لــه ماغمجنــه څلــه کــوې

چې دراتلـوېې هـیڅ اُمیدنـه لـرې
دداسي وخت غوښتنه څله کوې

څه نیمګړتیاوي به ضروروي، منم
تــۀ مــي يَــومخ غندنــه څلــه کــوې

چې یې ظلمونه کول،خاؤري شولو
تــه دهغــو پوښــتنه څلــه کــوې

وماتــه وائــي دلاروركــو پــه بــاب
دوئ تــه دلاربښــودنه څلــه کــوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاتــه پکارد ےدظــالم مــخ نیــوے
تــهٔ ددشــمن ســتاینه ثلــه کــوې

دتبــسّم پــه دې غمگینــه څهــره
دخوشــحالۍ کتنــه ثلــه کــوې

بورے
۳۱مارچ ۱۹۹۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ځله ناکـــام پـــه هـــره لار یُــودواړه
ترڅوبــه یــاره! داسـي خــوار یُــودواړه

ژوند پـــه تیـــاروکي تېرؤومورږځلـــه؟
پـــه انتظـــارد کوم ســـهار یُـــودواړه

ژونــده! پـه مـورږکي څه خـامي پاتــه ده
مــورږدعظیم فنکارشـــهکار یُـــودواړه

هیڅـوک مـوهم خوشـحاله نـه ولیـدو
مورږګرځېـدلي ښــارپه ښــار یُـودواړه

ضـــمیره! مااوتابـــه ســـپینه کـــوؤ
یاخوبـــه یُویابـــه پـــه دار یُـــودواړه

دتبـــسّم قلمـــه ! حـــق چـــي لیکـــي
ځکــه ملګــري دهــر خــوار یُــودواړه

بورے

۲۳مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نـــه بـــه د رحــم پـــه دغـــه لار ګرســـره*
پـــرې بـــه ږدم، ســـتا کلـے او ښار ګرســـره

ستا د را تلو اُميد و ســـــــــتړے کړمه
نـــــه بـــــه کـــــوم نور انتظار ګرســـــره

دا توري شپې ځومره اوږدې شوې ربّه!
لــــــه مــــــوږه هېرشو لو سهار ګرســـــره

لــه خپــل مقــصده بــه زۀ نــه اوړمــه
راتــــالوې کـــه مـــې پـــه دار ګرســـره

چـــې دبـــې وســـوژړانه وررســـې
پـــرې بـــه ږدم زۀ هغـــه دربار ګرســـره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يزيـــد يت بـــه بيـــا هم وَنـــه مـــنم
که مي سرپرې کړي په وا روا رګرسره

ماتبـــسّم بـــه تيـــارې څـــه کـــولې
خونـــه رائـــي دلتـــه سهارګرســـره

بورے
۱۰جون ۱۹۹۲ء

* ګرسره - هډو ،بالکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زموږ له سینو څخه، زموږ ز ړونه، ښکلي غل و باسي
موږ چې ور رسو ، دوئ له کلي څخه پل و باسي

موږ چې ګمان پر ې دلمرخویه کړو ، هم هغه خلک
تیـاري را پرېږدي، ځراغونـه تولـه بـل و باسـي

بیابـه کـسات دهریـودړد ، .لـه هرازغـي اخلمـه
یو وارکه څوک زموږ لـه مابینه څخه ګل وباسي

شاید چې موږ لـه خپـل کاروانـه بېلوي، ځکـه خـو
مـخ تـه روان خلـګ هـر ځلـے دمـزل و باسـي

چـي کلـه کلـه مخـامخ شـي تبـسّم وغـم تـه
پرېـدي راوبـولي وزړۀ ته، تولـه خپـل و باسـي

کوټه
۱۲جون ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي ښائست ګوري نو سپوږمۍ هم له جانان سره
ږدي
عجبه خلک دي چي مځکه له اسمان سره ږدي

ما چي دلمرپل را اخيستې دے، بس دا ګورمه
چي کوم ظالم دلمرږنادشپې له ځان سره ږدي

چي يې کړوليري موږله خپلو، په فتوؤد کفر
اوس هغه خلک باچهي له خپل ايمان سره ږدي

خپل دېوالونه هره شپه له ځان سره ويدۀ کړم
خدائ خبرڅوک يې هرسهارد بل مکان سره
ږدي

څوک به آخر سره يوځائ کړي دا خوارۀ وګړي
ديوکېدوشرط چي يې خلک له کاروان سره ږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وردېـــده د ســـپرلي ربلـــۀ تبـــسّمه پـــه مـــوږ
وائي چې سږ به خپل ګلونه له خزان سره ږدي

کوټه
۰۷ اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

يولسم ستمبر ـ په يورپ کي

ماته په دې ورځ دلته
خپل ځان محفوظ نه ښکاري
ولي چي يَو خو مسلمان يمه زۀ
او بل افغان يمه زۀ
بيا په ځواني کي هم يم
ځکه په داسي حال کي
ده‌ر سپين پوستي
چي په ما کله نظر ولګي
که څه هم کرکه يې په سترګو کي
زۀ نه وينمه
خوزۀ په ځان کي شم څه غلے غوندي
په خپل ګريوان کي لږ په ځير وګورم
ځان ته په ځير وګورم
چرته خوزۀ ترهه ګر نه ښکاريږم؟

ټيورن ـ اټلي
۱۱ ستمبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلوبلائزېشن

وائي دنيا ده اوس د کلي په شان
هر يو هيواد د دلته د کور غوندي دے
هر يو وګړے د بل ورور غوندي دے
خوزۀ ربښتيا که درته ووايمه
بې شکه دې کلي کې هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د ميني هم څه سلسله نه وينم
د نړيوالو په دې لوئ کلي کې
پېژند ګلوي د هر چا ګډه وډه
هر يو ږغېږي اوس په بله ژبه
هيڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

تېورن۔ اټلي
۲۲ ستمبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

و یورپ ته یوهٔ وېنا

ستا پرمختګ ته زهٔ اریان نه یمه
ستا ترقۍ ته پرېشان نه یمه
نه وار خطا دي بازارونو ته یم
نه چُرتو وړے دي وغټو بلډنګونو ته یم
نه دي خوشحاله په دې پراخو سړکونو یمه
نه له ما ځان ورک
ستا په ښکلو رنګینیو کي د ے
ولي چي زهٔ په حقیقت خبریم
ستاد پنځه سوه کلونو وړاندي
په ذهانت او په محنت خبریم
تا په داخپل لوئ ذهانت او محنت
د افریقه غرونه لاولوټلو
په دې دنیادي قیامتونه جوړ کړو
په جنوبي امریکایانو باندي
د اېشیا یو کونج نه پرېښوؤ
زر دي لوټلو ، په دولت پسې وې
ځکه خوزهٔ درته په ډاګه وایم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاترقي زموږ په سر کړې ده
دتاريخ پاڼې دي له ظلمه ډکې
تاباچهي زموږ په سر کړې ده
ځکه خو ستاله سرکونو څخه
دافريقې دوينو بوئ راوزي
ستاله دې غټو بلډنگونو څخه
دجنوبي امريکايانو
اسوېلې راوزي
ستاله رنگينو بازارونو څخه
دا ېشيا کرېږي ،سلګۍ راوزي

نيس ـ فرانس
۰٤ اکتوبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه جنت

ماخو جنت کله
په خوب لاهم لیدلے نه دے
نو بیا په دې باندې ښه نه یم خبر
چې هلته څه دي او ښائست یې څه دے؟
هلته دي غرونه که ښائسته رغونه؟
یا بیا تک شنۀ سمندرونه؟
که د شاتو او شودو رودونه؟
نه یم خبر چې جنت څنګه ځای دے؟
ولې چې زۀ په دغه مځکه باندې
څه د جنت رنګه یو ځائ وینمه
دلته له کاڼو هم دي بوټي وَتي
خوره ده شنه شنېزه په غرونو باندې
دلته اسمان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه راکښته غوندي،
په سمندرکي خپل شين رنګ پاشلے
دلته يوې خواته خورهورسمندر
وبلي خواته جګ،اوچت،لوی غرونه
په ميان کې ګرځي
يوڅوزماغوندي ساده انسانان
او بې شماره حُوري

مونټې کارلو ـ مناکو
۰۵اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري ملتونه

مائیک*چي له ډانس فلوره راستون شو
زما په ځنګ کي په چوکۍ کښېناستو
له خپله جېبه يې ټشو پېپر راوایستو
د خپل تندي خوله يې وچه کړه پرې
يو سوړ له درده ډک اسويلے يې و کړو
بیا يې وماته و کتل،ګویان شو
"زمافلسطین له توروبه‌وډک دے
هره کوڅه مي له باروده ډکه
هره ویاله مي له سرووینوډکه
زندګي هلته ده ارزانه غونډي
خو دلته مو ږ په تنګ ټکورکي لمانځو
ورځ د ملګروملتونون بیا
چي هره ورځ دامن غونډې کوي
خبره کړي دمظلومانو دحق

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارټرلري دانسانانو دحق
خوېې عمل چرته هم نه ښکارېږي"
دمائیک آوازشوژرغونے غوندي
اوښکي ددۀ په ښو وبرېښېدې
هم په هغه ګهړۍ رنګینه رڼا
زیاته شوه وپړقېده
دموسیقي رېغ هم څه نور پورته شو
دمائیک ژرغونےرېغ چانۀ واورېدو
ددۀو اوښکو ته چا نۀ وکتل
هریومدهوشه په نڅااخته ۏ
"عظیمه" ورځ یې دتاریخ لمانځله
زۀ دملګرو ملتونو ودې دوۏڅهروته
ددې خبرواوعمل تضاد ته
فکرونویورمه له ځانه لیري

تیورن- اټلي
۲٤اکتوبر۲۰۰۳ء

*مائیک- په اټلي کي زماملګرے چي دفلسطین اوسېدونکےۏ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتلي کې د څه وخت تېرولو پس
يَو نظميه تأثر

ما چې په کومه ورځ
په دې خاوره قدم ايښې دے
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پېدا شوے نه دے
خپلوی مې هيڅ محسوسه کړې نه ده
مينه مې هم چرته موندلې نه ده

- -

زۀ خو وګړے يم د هغه خاؤرې
چرته چې مينه بې حسابه کېږي
هرڅه پېئلې د رشتو په تار دي
خپلوي بې کچه د خپلوانو ډېره
مرکز د مينې چې خپل مور و پلار دي

- -

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دلته زۀ ټينګې رشتې نه وينم
له ميني ډکې فرشتې نه وينم
دلته سپين سري مېندې وينمه
ويجاړې غونډې
دلته پلرونه هم بې وسه وينم
زويان اولُوڼې يې بد مستې وينم
چې نه دموراونه دپلار په خيال دي
ځکه خو يو تربله دوئ بدحال دي

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

زۀ دا د ميني مرکز دلته
ډېر کمزوره وينم
ماچې کتلې دي په ځير
هرځل د دوئ سترګو کې
زۀ بې وسې، ناهيله ورځ او تنهائي وېنمه
زۀ يې په سترګو کې ارمان ډېر دخپلوې وينمه
تنده دميني، خواخوږې وينمه

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

دا ځنګه خاوره ده، ګلونه دخپلوې نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه بیا ځان زهٔ په دا خاوره ګډ کړم
چي د دې خاوري خپل وګړي لا د ځان د پاره
طلب د میني کوي،
خپله خپلوي ته محتاج
ځکه خوزهٔ لا اجنبي یم د لته
تر او سه پوري له دې خاوري سره
هیڅ اُنسیت مي پېدا شوے نه دے

روم۔ اټلي
۱٤ نومبر ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيښنه څهره

هغه څهره
چي به وه تل په تصوّر کي زما
هغه څهره
چي په لېمو کي به مي ګرځوله
هغه څهره
چي ما په خپل زړۀ کي ساتلې وله
و ماته ناست دا مخامخ فنکار نن
د خپل ښائسته هُنر له لاري څخه
هغه څهره
راته تخليق کړله نن
له ښائستې، صفا او سپيني ښيښې

(په اټلي کي دوښس ښار سره نزدې
په يوټاپو مورانو کي، چرته چي
ښيښنه ګري کيږي)
۱۲اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرِ مشترک

وائي چي نړۍ په دوؤبرخوو ېشلې ده
يوۀ شمالي اوبله جنوبي نړۍ
هم په دې تقسيم کي
وشمال ته اوله نړۍ وائي
اوجنوب دريمه نړۍ ګڼل کېږي
ولي چي شمال شتمن دے
اوجنوب نېستمن دے
خود شمال د شتمني اود جنوب د نېستي
دا تفريق هرځائ شته
هم په شمالي اوهم په جنوبي نړۍ کي
ځکه خوزۀ نن په شتمن شمال کي
يوۀ پرنېستمن جنوب هم وينم
ددې يوۀ هيواد
شمال خوېخي زيات شتمن دے
هم ددغه هيواد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوب ډېرزيات نېستمن دے
زۀ چي د جنوبي نړۍ وګړےيم
د شمال په دې جنوب کي
اجنبي نه ښکارم
ولي چي زما په جنوب
او دې جنوب کي
د نېستۍ قدر مشترک دے

نېپلز ـ اټلي
۱۲نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

The Dream Merchants

(دانګرېزي دیَو نظم ترتأثر لاندي، په یو داسي
کېفیت کي چي زهٔ یې هم یَو برخه وم)

د پنځه ستورو درجې هوټل ته
ددې هیوادله هریو کونجه څخه
په الوتکو کي راورسېدو
یو څو خواخوږي او زړهٔ سوانده خلګ
په دې ساړهٔ هال کي چي غونډ شي سره
دهریوه مخ ته په مېزوي پراته
کمپیوټرونه اوموبائل فونونه
پرمخامخ لویه پرده باندي دوئ
وړاندي کوي رنګین رنګین ګرافونه
دچق چقوا و دخندا په شورکي
کړي په غربت باندي اوږده بحثونه

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

چي دډوډۍ پرمېزرا غونډ شي سره
غابونه ډک کړي له رنګ رنګ خوړَکو
په ډلو ډلو کي ولاړوي سره
خپلو خبروته دوام ورکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ګوله چي يې ترحلق تېرېږي
ذکر د تهر د ماشومانو کوي
دوږو تږو غريبانو کوي
چي د پېپسي غوړپ يې ترحلق تېرېږي
د بوري تنده يادوي ورسره
لاس چي وروړي و رنګارنګ مېوؤته
دربدري بيا دخاران يادوي
محرومه ورځ د کوهستان يادوي

په دې سرۀ دوبي په سړۀ کوټۀ کي
هريو چي پرېوځي له ډک نسه سره
خاندي د ځان له هم نفسه سره
بياله خپل ځانه سره وږغېږي
"ځومره خوبونه مي نن خرڅ کړودبل
ډېرارمانونه مي نن خرڅ کړودبل
د ترقۍ لوئ سوداګريمه زۀ
د غريبۍ لوئ کاريګر يمه زۀ"
بيا ستر ګي پټي کړي خوبونه ويني
او په خوبونو کي نوټونه ويني

اسلام آباد
۲۸اګست ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلېډ يئېټر*

بس ديوهٔ اعزاز ګټلو په نيت
دخه دولت راغونډولو په نيت
دخپل طاقت ښکاره کولو په نيت
دباچهانو سات تېري دپاره
دڅوآقاؤدهوس له وجي
څومره مريانودلته سروَبائيلو
څومره سرې ويني دلته خاوري شولې
څومره خوبونودلته ساوركړله

په روم ـ اټلي کي کولوسيوم ته نزدې
۱۵نومبر ۲۰۰۳ء

*په رومن سلطنت کي به په کولوسيوم کي باچهانو او اميرانو مريان سره جنګول، جنګ ګټونکي مريي ته به د ګلېډ يئېټر خطاب ورکول کېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مینه که کوې، قدم په پام راپسي مه اخله
زمالاره که چپه ده نوګام راپسي مه اخله

لیري شوم له تاڅه مجبوریاني موپه میان کي وې
نوم که مي اوس اخلې نوالزام راپسي مه اخله

ماخوسپوږمۍ کښېښووه،دلمړیوه مي بله کړه
اوس لاسهارګاه ده،ته ماښام راپسي مه اخله

زه شپېلۍ وَ همه په کوڅه کي دي تېرېږمه
خلک دي،تېږې،ته له خپل بام راپسي مه اخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ په یو ښائست پسې اسمان ته رسېدلے یم
نه د رځم په لاس، د زلفو دام راپسې مه اخله

ځمه نه دربړم، له رقیبه خپل بدل اخلم
ته رُوئ د قرآن، د لوئ کلام راپسې مه اخله

تۀ که تبسّمه! سازول غواړې د نیانوې
خپل ځان کړه تخلیق، خیالونه خام راپسې مه اخله

کوټه
۲۹مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رنامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبردے
دبدبختيوپــه تيــارومي بومـــشا ل خبـــردے

له چا به پټ شي چي دلمرغوندي ځلېږي همېش
دلتـــه هريوزُماديارپـــه خـــدوخا ل خبـــردے

اوس بـه وتاتـه څـه سـندري د سـپرلي وَوايـم
زۀ خـوازغي لانـه لرم، پـه دې ډوکـا ل خبـردے

مـورېچي لوظونـه لـه يوبـل سـره کـول دمينـي
په دې يوخدائ اويوداستادزني خا ل خبردے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه مــا دژونــددزېروبم قــصې تــهٔ ثلــه پوښــتې
وخــت خوزُمادهريودرډپــه سُــراوتا ل خبــردے

موربـپـــښتانهٔ دي يـــودلا رخندۀتراوســه پـــوري
ستاپه مغل سلوک دوخت هريوخوشحا ل خبردے

تبـــسّم ســـتاواړه نازونـــه پـــه خنداځکـــه وړي
له فراق ځان ګوري، په خوندچي دوصا ل خبردے

کوټه
۲۸مارچ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترچنـــارونومي لـــړکم ايـــــښې دے
قـدمي لـه ځانـه سره سم ايـښې دے

پـه سـهارګاه کـي بـه ګلونـه ګـورم
ماپـه بڼـوکي يَوشـبنم ايـــښې دے

پلونـه مـي وړي دي لـه ځانـه سـره
ماکـه پـه دې خـاؤره قـدم ايـښې دے

دالــف رنګـه زۀ خودسـره نـه يـم
سـرمي دواؤپـه شـاني خم ايـښې دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهرجـــوړیږي، درد یې لازیـــا تېږي
مـاچې هرکلـه پـرې ملهـم ا یـــښې د ے

خوشـحالي ولـې لیـري تـښتي دژوند
بنـستټ یې کـوره چاپرغم ایـــښې د ے

ترخپـل زړګـي پـوري زۀ وشـرنګېږم
ځـان مـې دشـنوبنګړورَقم* ایـــښې د ے

کوټه
۲۳اپریل ۲۰۰۴ء

*غوندي، رنګه،ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

د حُسین رنګه د هر ظلم مخ نیوے کومه
د یزید غوندي کربلا په هدیره بدلوم

زما په سینه کي کله کله د مور زړهٔ درزیږي
داسي وخت هم راشي،اولادزۀ په پیسه بدلوم

پخپله روے شم اوهره شپه خپل ځان وېروم
ځکه خوهره ورځ سهارخپله کمره بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنړا هم غواړم، خوتياري مي هم پرځان پيرزوشي
څه بدبختي مي ده چي لمر زۀ په ډيوه بدلوم

په ملنګي کي کله کله عرش ته ور سېږم
کله قارون سم خپل هرڅه په خزانه بدلوم

په يوۀ شکل کي آدم اوابليس دواړۀ ښکارم
مخ بدلولے نشم، ځکه آئينه بدلوم

په حفاظت کي هم زۀ ځان سلامت نه ګڼمه
دکورکَودي له منجاري څه په چاړه بدلوم

ځان چي باچاکړم نوله خلګوڅخه ليري شمه
کله په خلګوکي دخپل حق هم ناره بدلوم

بدرجمالي ته نکلونه د توردېب کومه
وآدم خان ته ددُرخوبيا زۀ قصه بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وخت د ګل غوندي تازه او ښائسته ایسېږم
ځان بیا ترږېره له خزان سره سره بدلوم

کورته چي ننوځم، له ځانه شم د باندي پاته
چي وځم بیا د کلاهره دروازه بدلوم

چي زۀ آذرشمه، خدایان جوړکړم په خپلو لاسو
چي ابراهیم شم، بتخانه بیا په کعبه بدلوم

په ښائستوټپوکي زماله وجي خوند پېدا دے
هغه هم زۀ یمه چي غاړي په نوحه بدلوم

په یووجودکي په زرګاؤتضادونه لرم
ښنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

کوټه
۰۸جولائي ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ما پاللې د دنیا هم دښمني وه
له خپل ځانه سره زما هم دښمني وه

پــه یــوه تــړون دوه رنګــه وو تــړلي
چي یاري وه زما او ستا ، هم دښمني وه

په سپرلي کي هم خزان ته ور نږدې شوځ
چــي لــه ګــل ســره د چــا هــم دښمنــي وه

مــا بــه څنګــه مینــه هــر ځــای خورولــه
را پــرې ایښــې چــي بابــا هــم دښمنــي وه

چــي بــه کومــه شــپه وصــال لــره ورتلمــه
لــه سـپوږمۍ سره بــه زمــا هــم دښمنــي وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـا هغـه وخـت هـم ډيـوې بلـي سـاتلې
يـــادول چـــي د رڼـــا هـــم دښمنـــي وه

ما د يار نوم له خپل ځان سره نه اخستو
تبـــسمه! هلتـــه دا هـــم دښمنـــي وه

بورے
۱۸ جون ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

شپه ده پر څه خلګو لاتر اوسه هم
هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر

چا چي به ډيوې راوړلې هره شپه
نن ئې رانه يوړلو په پور کي لمر

مور ته په هر حال کي رسوی رڼا
خپله تتوله ورځ اوسي په اور کي لمر

راسئ په تيارو کي لار در وښيم
ما ساتلې دےد سترګو تور کي لمر

يو واري په ځان کي کړه خوره رڼا
ښکاري به و تاته په هر لور کي لمر

پېښور
۰۲ جولائي ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غواړم
ځکه اوس له بله سترګي په پور غواړم

ستا ښائست د ځان کړم ځنګه، نه پوهېږم
تا په ځان کي، زه د ځان رنګه خور غواړم

زما نعرې تر باچهانو نه رسيږي
اوس به خپل حق له هر چانه، په زور غواړم

زه وړه نړۍ د مينې سازومه
پېښور، کوټه، کابل، نه لاهور غواړم

د بهر لمبې ما کله سوځې نه شي
زه پناه د ځان دننه له اور غواړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه لـــه زيـــارو کاروبـــار نـــه جوړومـــه
پــه صــله کــي و بچيــانو تــه کــور غــوارم

تبـــسم بـــه پـــه امـــان لـــه هـــر آفـــت يـــم
را رســـېږي بـــه، دعـــاوي د مـــور غـــوارم

پېښور
۲۵ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په څو شېبو مې تر اسمانه يوسي
خيال چې دې راشي، ما له ځانه يوسي

يم په صحرا کې د پل غوندې پاته
څوک به مې بيا تر خپل کاروانه يوسي

روې مې نه پرېږدي، آزاد نه يمه
خلک دې ما له دې مکانه يوسي

ډېر دې ساده، د مينې کلي خلک
هره خبره زر تر خانه يوسي

زما د سپرلي ګلان تر زړه وختل
څوک به ازغي سړ له خزانه يوسي

قاصد د وصل خبر نه راوړي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه د هجر تر جانانه يوسي

ته چي خبرېږې، تبسم شعرونه
ستا د ښائست له وېر د ېوانه يوسي

بوره
۱۲ دسمبر ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشاعر پېژندګلوي

نوم: محمدعارف

قلمي نوم: عارف تبسم

دپلار نوم: حاجي شيرافضل

ټاټوبئ: بورے،لورالائي

تعليم: ايم- اې انګرېزي ادبيات

ايم- اې بين الاقوامي تعلقات

درک: مکان 246- رحيم کالوني جېل روډ

هده –کوټه،سهېلي پښتونخوا

فون: 0333 - 7804824

اي مېل: ariftabassum@yahoo.com

چاپ کتابونه

۱- ګلوبلائزېشن اورمادري زبانين (ترتيب)

۲-آزادی کی پھلی کرن (ترجمه)

۳- دلمرپل (هم دا مجموعه)

ناچاپ کتابونه

۱- ادب،ژبه او ګلوبلائزېشن (دپښتومقالو مجموعه)

۲- جب کارپورېشنوں کی حکومت هوګي

(داردومقالو مجموعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library